

A mIda

a MIda

A MIda

a MiDa

A miDA

A MiDa

***GREM de la Universitat de Barcelona
Fundació Jaume Bofill***

Materials d'educació en valors
per a fer de tutor/a a l'ESO

Maria Padrós i Cuxart
Laura Rubio i Serrano
Xus Martín i Garcia
Josep M. Puig i Rovira
Jaume Trilla i Benet

Barcelona 2002

“A MIDA” (Materials d’educació en valors per a fer de tutor/a a l’ESO) és fruit de la col·laboració que durant dos cursos escolars han dut a terme el GREM (Grup de Recerca d’Educació Moral) de la Universitat de Barcelona, sis instituts d’educació secundària i la Fundació Jaume Bofill.

Instituts i professorat que ha participat:

IES Alzina

Eugènia Bofill
Emília Leal
Assumpta Sendra
M. José Sogas

IES Consell de Cent

M. Teresa Alay
Rosario Cervantes
Martina Malo

IES Lluís Vives

Beatriz Antolínez
Fernán Piñeiro
Montserrat Matas

IES Milà i Fontanals

Estrella del Castillo
Conchita Medel
Maisa Noguera

IES Miquel Tarradell

Josep Ignasi Almirall
José Javier Checa
Felipe González
Empar Soler

IES Pau Claris

Maite Dalmau
M. Àngels Escofet
Neus Ferrer
Josep Miquel Pérez
Piedad Pérez
Antònia Serres

*Aquesta obra ha rebut el **XX Premi Serra i Moret** per a obres i treballs sobre civisme de l’any 2002, convocat per la Conselleria de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya.*

Índex

Introducció

Unitats didàctiques de 1r cicle

Com som?
Escotar els altres
El millor de nosaltres
Ets genial
Normes del grup
Gràcies
Viure en família
Sexisme, encara?
M'agrades

Unitats didàctiques de 2n cicle

Qui sóc jo?
Vull disculpar-me
Amics i amigues
Parlar i entendre's
Prejudicis i racisme
Decidir-se
Saber dir no
El meu futur
T'estimo

Introducció

Què es treballa en el programa?

La proposta que a continuació presentem vol ser una aportació per a treballar els valors amb nois i noies adolescents en l'espai de tutoria que ofereix l'ESO.

El programa A MIDA es caracteritza per oferir materials que han estat dissenyats amb la voluntat d'apropar-se a la vida dels alumnes, recollint situacions rellevants i conflictes del seu interès. Amb les diferents unitats volem afavorir que els alumnes parlin d'allò que els passa, de la seva experiència quotidiana, dels seus neguits, de les seves aspiracions i, en definitiva, de tot allò que els preocupa.

Tot pensant i parlant d'aquests temes, també es pretén que els alumnes entrenin les seves capacitats morals, que tinguin l'oportunitat -i la necessitat- de conèixer-se millor, d'exercitar el judici moral, de posar-se al lloc de l'altre o d'autoregular la pròpia conducta. Es tracta doncs d'afavorir el desenvolupament de la intel·ligència moral, entenent que en la mesura que les capacitats que la integren estiguin més desenvolupades, els joves es trobaran més ben preparats per tal d'afrontar situacions conflictives, i prendre les decisions que considerin correctes.

Les unitats que us oferim tracten sobre valors. En alguns casos explícitament i, en molts altres de forma implícita, hi ha valors com són el respecte, la sinceritat, el diàleg o la cura dels altres, que apareixen al llarg del programa. Òbviament es tracta de valors àmpliament compartits que transcendeixen l'àmbit de les opcions personals, culturals o religioses particulars.

Partir de la pròpia experiència, desenvolupar la intel·ligència moral i transmetre valors són aspectes complementaris que permeten aconseguir alhora un doble objectiu: aprendre a viure correctament a l'interior d'una societat i desenvolupar la pròpia autonomia i esperit crític que ens permeti anar més enllà.

La dinàmica de les classes

La manera d'entendre l'educació moral que es deriva del programa A MIDA requereix un tipus d'intervenció en les aules marcada bàsicament per dos aspectes: afavorir la participació i el diàleg i vetllar perquè siguin sessions vivencials i significatives.

Les unitats que proposem intenten establir connexions amb la vida dels adolescents, però és el tutor/a qui els haurà de motivar per tal que parlin d'allò que els passa, fent transferències a la seva realitat, i portant a l'aula aquells temes que habitualment reserven per parlar a l'hora del pati. No es pot aplicar aquest material sense una voluntat ferma de "fer parlar". Totes les unitats inclouen exercicis de debat, comentari col·lectiu o discussions de diferent naturalesa en què l'alumne ha de dir la seva tot argumentant el que pensa.

Tal com ja hem dit anteriorment, el programa a MIDA ha estat creat per aplicar-se fonamentalment -no exclusivament- a la classe de tutoria. Altres usos possibles de les unitats que s'hi inclouen són l'oferta de crèdits de lliure elecció o una aplicació transversal a partir de les diferents àrees curriculars.

Temes i cicles

A continuació presentem molt breument les divuit unitats de què consta el programa, distribuïdes en els dos cicles de l'ESO:

1r cicle

COM SOM?: Autoconeixement, identificació de diferents emocions i estats d'ànim, reconeixement de diverses maneres de ser i anàlisi positiva de la pròpia.

ESCOLTAR ELS ALTRES: Competències dialògiques bàsiques centrades en l'escolta activa.

EL MILLOR DE NOSALTRES: Autoestima, reconeixement i valoració de les qualitats de la pròpia persona i de la resta de membres del grup-classe.

ETS GENIAL: Reconeixement i valoració de les qualitats de les persones que ens envolten.

NORMES DEL GRUP: Normes de convivència en el grup, valoració de les regles que regulen el funcionament i les relacions entre les persones.

GRÀCIES: Agraïment en situacions quotidianes i el sentit que aquest té en les relacions personals diàries.

VIURE EN FAMÍLIA: Convivència familiar, responsabilitats, normes i comunicació entre els diferents membres de la família.

SEXISME, ENCARA?: Discriminació per raó de gènere centrada en l'àmbit laboral.

M'AGRADES: Primeres relacions amoroses, emocions, sentiments i experiències en les relacions amb les altres persones.

2n cicle:

QUI SÓC JO?: Autoconeixement, reconeixement de trets de caràcter, introducció a la reflexió i escriptura personals.

VULL DISCULPAR-ME: Valoració de l'habilitat de demanar perdó en situacions diverses.

AMICS I AMIGUES: Amistat, sentit i importància de les relacions amistoses, qualitats valuoses en la persona amiga i diferents tipus d'amistat.

PARLAR I ENTENDRE'S: Resolució de conflictes, diàleg com a procediment per enfrontar-se a situacions problemàtiques.

PREJUDICIS I RACISME: Prejudicis i diferències culturals, reconeixement de la diversitat i valoració positiva d'aquesta com a enriquiment mutu.

DECIDIR-SE: Reconeixement dels criteris que intervenen en el procés de presa de decisions i els passos que s'han de seguir.

SABER DIR NO: Resposta a les pressions de grup i situacions compromeses, l'assertivitat.

EL MEU FUTUR: Canvis i projecte de vida, coneixement de les pròpies habilitats i presa de decisions de caire acadèmic i professional.

T'ESTIMO: Relacions afectives, valoració positiva d'aquestes relacions i anàlisi d'alguns conflictes en les relacions afectives.

Estructura de les unitats

Les divuit unitats que inclou el programa A MIDA estan pensades de forma que cada tutor/a o centre pugui seleccionar aquelles que consideri més adequades per al seu grup, així com decidir en quin ordre les aplicarà. Tot i la relació entre alguns dels temes tractats, cada unitat té la suficient autonomia per ser aplicada sense necessitat de fer referència a cap altra. De la mateixa manera, la proposta que hem fet quant a la distribució d'unitats en els dos cicles de l'ESO és orientativa però no determinant. Cada centre haurà de valorar quins són els temes més adients per treballar amb els alumnes a cada moment.

Quant a l'organització interna de les unitats, cal dir que si bé no hi ha un model estàndard pel que fa a les propostes de treball, sí que hi ha una estructura comuna. La unitat s'inicia amb un full de presentació, on consten: el títol de la unitat, una breu explicació del tema que es treballa, el cicle pel qual sembla més adient, els objectius generals que es planteja, un guió on figuren les activitats o exercicis proposats, indicacions relatives al contingut de la unitat i un breu llistat dels recursos que s'inclouen al final de la unitat.

M. Paredó, L. Ràfols, X. Martín, J. M. Puig i J. Tello

Escotar els altres

Tema: Competències dialògiques bàsiques centrades en l'escolta activa.

Cicle: 1r

Objectius:

- Prendre consciència de la importància de saber escoltar la resta de persones.
- Conèixer certes competències dialògiques orientades a escoltar els altres.
- Practicar el saber escoltar en diferents situacions i circumstàncies.

Guió de la unitat:

1. Treball individual a partir dels personatges: fitxa "Sentir-se escoltat".
2. Comentari col·lectiu: escoltar i ser escoltats.
3. Treball sobre un model: "Com podem escoltar?".
4. Role-playing i posada en comú: fitxa "Diàlegs".

Indicacions:

- A banda de l'aspecte tècnic, és important treballar el sentit de l'habilitat per dialogar i els sentiments que se'n deriven.
- La tasca que es realitzi durant aquesta activitat haurà de ser transferida a la vida diària i al comportament que s'espera dels alumnes de l'aula. Per això és necessari que en diferents moments de la vida del grup es vagi posant a prova aquest aprenentatge.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transferència de la fitxa "Sentir-se escoltat".
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència "Com podem escoltar?".
- Fotocòpia per a cada grup de la fitxa "Diàlegs".

Les fotografies de la fitxa "Sentir-se escoltat" pertanyen al domini d'El País.

Escotar els altres

Després del full de presentació es desenvolupen les diferents activitats. Tot i que les activitats tenen un fil conductor, també se'n poden triar algunes i aplicar-les de forma aïllada. En cada activitat hi ha:

- El títol de l'activitat, en lletra negreta.
- L'objectiu específic d'aquella activitat en concret, en lletra cursiva.
- Una breu explicació adreçada al docent i referida a la metodologia o la dinàmica que s'ha de seguir, així com suggeriments de preguntes o reflexions per fer amb els alumnes.
- Una reproducció reduïda del material que s'usarà al llarg de l'activitat –fotografia, text, seqüenciació dels passos que s'han de seguir en una habilitat social, i d'altres–.

Al final de la unitat s'inclou un exemplar de tots els materials que es necessiten per a la seva aplicació, disposats per ser fotocopiats.

A les unitats hi trobareu aquestes icones:

Preguntes per animar el debat.

Passes a seguir.

Indica les fitxes dels alumnes.

1 **Treball individual a partir dels personatges:**
fitxa "Sentir-se escoltat"

Fitxa "Sentir-se escoltat"

Objectiu: *Valorar la capacitat i l'actitud d'escoltar els altres.*

Repartir la fitxa "Sentir-se escoltat" o posar la transparència. Demanar que es llegeixi individualment; també es pot llegir en veu alta.

Cada alumne/a haurà de subratllar les frases que li semblin més interessants i pensar situacions en què s'hagin sentit escoltats i no escoltats.

2 **Comentari col·lectiu:**
escoltar i ser escoltats

Objectiu: *Comentar experiències i situacions en què escoltem o som escoltats i valorar-les positivament.*

Promoure el debat col·lectiu sobre situacions de diàleg, d'escoltar-se entre les persones.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què us sembla el que diuen aquests personatges?
 Hi esteu d'acord?
 És important que els nostres amics i amigues ens escoltin?
 Qui us escolta a vosaltres?
 En quines situacions se us escolta, i en quines no?
 Recordeu situacions concretes en què heu sentit que no us escoltaven. I altres en què sí que us heu sentit escoltats.
 Com us sentiu quan no us escolten? I quan us escolten?
 Us costa escoltar? A qui escolteu?
 De vegades, feu veure que escolteu?
 Per a què creieu que serveix escoltar els altres?
 Què hi guanyem o perdem, si ens escoltem els uns als altres?
 Quan tens algun problema o algun secret, a qui li vas a explicar? Per què?

Escoltar els altres 2

Com som?

Tema: Autoconeixement, identificació de diferents emocions i estats d'ànim, reconeixement de diverses maneres de ser i anàlisi positiva de la pròpia.

Cicle: 1r

Objectius:

- Reconèixer i diferenciar emocions i trets del caràcter personal.
- Treballar el propi autoconeixement de forma positiva.

Guió de la unitat:

1. Treball individual a partir de fotografies: fitxa *“Emocions i estat d'ànim”*.
2. Comentari col·lectiu: emocions i experiència personal.
3. Treball col·lectiu sobre personatges i vocabulari: fitxa *“La seva manera de ser”*.
4. Treball per parelles i posada en comú: diferents maneres de ser.
5. Treball individual sobre la fitxa: *“I jo?”*.

Indicacions:

- S'ha de vigilar que els personatges de la fitxa *“La seva manera de ser”* estiguin de moda i siguin propers i suggerents pels i les alumnes.
- Al final de la unitat hi ha algunes propostes per a donar-li continuïtat.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *“Emocions i estat d'ànim”*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *“La seva manera de ser”*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *“I jo?”*.

1

Treball individual a partir de fotografies: fitxa “Emocions i estats d’ànim”

Objectiu: Identificar i reconèixer emocions a partir de fotografies.

Repartir la fitxa “Emocions i estat d’ànim”.

Cada alumne/a ha d’identificar les emocions i estats d’ànim que expressen cadascuna de les fotografies.

2

Comentari col·lectiu: emocions i experiència personal

Objectiu: Comentar i relacionar les emocions amb les pròpies experiències.

Promoure el comentari col·lectiu de les emocions que s’expressen a través de les fotografies una per una, provant d’aclarir com les reconeixem, què les pot causar i què acostumen a comportar.

Algunes possibles preguntes per animar el debat:

Quina cara fa aquest personatge?

Com està?

Com es sent?

Què el deu haver fet sentir-se així?

T’has sentit alguna vegada així?

Què t’havia passat?

És un sentiment positiu o negatiu?

Com estàs millor, quan et sents així o d’una altra manera?

Com t’agrada que es sentin els teus amics?

Què has fet tu, a vegades, quan estaves així?

És important destacar que podem controlar les emocions.

3

Treball sobre personatges i vocabulari: fitxa “La seva manera de ser”

Objectiu: Donar nom a trets físics i maneres de ser a partir de personatges coneguts.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Amb antelació a la sessió de tutoria, demanar als alumnes que portin dues fotografies de personatges coneguts.
2. Individualment o per parelles triar els adjectius adients per descriure la manera de ser de cada un dels personatges i anotar-los a la fitxa.
3. Conduir una posada en comú en la que s’haurà de presentar el personatge i dir els adjectius que millor descriuen el seu caràcter. És el moment de comentar el significat de cada adjectiu i de dir en quines actituds personals es pot reconèixer.

4

Treball per parelles i posada en comú: diferents maneres de ser

Objectiu: Practicar vocabulari relacionat amb les formes de ser.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Individualment o per parelles, els nois i les noies han de relacionar cada personatge amb els adjectius que creuen que li corresponen.
2. Posar en comú el que han fet i comentar-ho entre tots.

Algunes possibles preguntes sobre cadascun dels personatges per animar el debat:

Per què creieu que aquest personatge és...?

Què fa habitualment per reflectir-ho...?

Coneixeu altres personatges que també podrien definir-se amb aquesta paraula?

Què fan les persones...(agressives/altruistes/etc.)?

Es pot comentar la diferència entre les emocions o estats d’ànim i la manera de ser:

La forma de ser de les persones és allò que no veiem al mirall o en una fotografia. És més permanent que les emocions que sentim en moments determinats.

Treball individual sobre la fitxa: “I jo?”

Objectiu: Reconèixer trets característics d'un mateix destacant la manera de ser.

Repartir la fitxa “I jo?” als nois i noies. Convidar-los a pensar en ells mateixos durant cinc minuts i a omplir la fitxa individualment. Procurar que reconeguin els aspectes més positius de la seva manera de ser.

Després, es podrien llegir les fitxes col·lectivament. També es podrien penjar a la paret de l'aula o en un mural sota el lema “Així som els nois i les noies de la classe de...”

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- A partir d'una de les fotografies dels personatges, inventar una història, exposar-la oralment o per escrit i comentar-ne els sentiments.
- Preparar una presentació sobre un mateix/a, representar-la davant una càmera de vídeo, comentar-la.
- A la classe de dibuix o de plàstica, es poden retallar els perfils de cada alumne/a fent un joc d'ombres.
- Fer un “collage” sobre un mateix/a amb fotografies, retalls de diari, etc.

Emocions i estat d'ànim

Identifica les emocions i els estats d'ànim dels personatges de les següents fotografies.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

I jo?

Jo em dic

Sóc de

La meva família és de

Tres coses bones de la meva forma de ser són:

.....

.....

.....

.....

M'agradaria millorar en:

.....

.....

.....

.....

Escoltar els altres

Tema: Competències dialògiques bàsiques centrades en l'escolta activa.

Cicle: 1r

Objectius:

- Prendre consciència de la importància de saber escoltar la resta de persones.
- Conèixer certes competències dialògiques orientades a escoltar els altres.
- Practicar el saber escoltar en diferents situacions i circumstàncies.

Guió de la unitat:

1. Treball individual a partir dels personatges: fitxa "*Sentir-se escoltat*".
2. Comentari col·lectiu: escoltar i ser escoltats.
3. Treball sobre un model: "*Com podem escoltar?*".
4. Role-playing i posada en comú: fitxa "*Diàlegs*".

Indicacions:

- A banda de l'aspecte tècnic, és important treballar el sentit de l'habilitat per dialogar i els sentiments que se'n deriven.
- La tasca que es realitzi durant aquesta activitat haurà de ser transferida a la vida diària i al comportament que s'espera dels alumnes de l'aula. Per això és necessari que en diferents moments de la vida del grup es vagi posant a prova aquest aprenentatge.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "*Sentir-se escoltat*".
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència "*Com podem escoltar?*".
- Fotocòpia per a cada grup de la fitxa "*Diàlegs*".

1

Treball individual a partir dels personatges: fitxa “Sentir-se escoltat”

Objectiu: Valorar la capacitat i l'actitud d'escoltar els altres.

Repartir la fitxa “Sentir-se escoltat” o posar la transparència. Demanar que es llegeixi individualment; també es pot llegir en veu alta.

Cada alumne/a haurà de subratllar les frases que li semblin més interessants i pensar situacions en què s'hagin sentit escoltats i no escoltats.

2

Comentari col·lectiu: escoltar i ser escoltats

Objectiu: Comentar experiències i situacions en què escoltem o som escoltats i valorar-les positivament.

Promoure el debat col·lectiu sobre situacions de diàleg, d'escoltar-se entre les persones.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què us sembla el que diuen aquests personatges?

Hi esteu d'acord?

És important que els nostres amics i amigues ens escoltin?

Qui us escolta a vosaltres?

En quines situacions se us escolta, i en quines no?

Recordeu situacions concretes en què heu sentit que no us escoltaven. I altres en què sí que us heu sentit escoltats.

Com us sentiu quan no us escolten? I quan us escolten?

Us costa escoltar? A qui escolteu?

De vegades, feu veure que escolteu?

Per a què creieu que serveix escoltar els altres?

Què hi guanyem o perdem, si ens escoltem els uns als altres?

Quan tens algun problema o algun secret, a qui li vas a explicar? Per què?

3

Treball sobre un model: “Com podem escoltar?”

Objectiu: Treballar criteris bàsics per aclarir i reconèixer el que és una actitud d’escolta.

Aquesta activitat es pot dur a terme de dues maneres.

- Fer sorgir els passos a partir de la pluja d’idees dels mateixos/es alumnes. Es poden fer dues columnes a la pissarra: el que és i el que no és escoltar. Arribar a establir unes normes o criteris sobre escoltar.
- Presentar el model, a partir d’una transparència o una fotocòpia de la fitxa “Com podem escoltar?”.

- Mirar la persona amb què parlem.
- No interrompre.
- Escoltar amb atenció les idees que t’expliquen.

4

Role-playing i posada en comú: fitxa “Diàlegs”

Objectiu: Exercitar el saber escoltar en situacions i casos diversos.

Aquesta activitat consta de tres parts:

- Repartir la fitxa “Diàlegs”. Es formen tres parelles i es dóna a cada parella una situació per representar davant de la classe.

Diàlegs

Dues amigues (Mariam i Clàudia)

Mariam: Estàs força enfadada perquè t’han pres l’estoig nou i ningú vol fer-se’n càrrec. Tens algunes sospites sobre un company de classe, però no n’estàs segura ni tens cap pista que et permeti fer una acusació.

Clàudia: No coneixes gaire la Mariam, però saps qui li ha pres l’estoig perquè ho has vist. Ha estat el Carlos, el teu millor amic.

Invente el diàleg que podria haver-hi quan la Mariam anés a parlar amb la Clàudia per solucionar el seu problema.

Dos amics (Toni i Robert)

Toni: Tenies ganes de ser delegat de classe i saps que ho podries fer força bé. Corren rumors que el Robert va fer trampes durant el recompte de vots i que per això no has estat triat.

Robert: El Mohamed no et cau gaire bé i no volies que sortís escollit com a delegat de classe. De totes maneres, no vas fer trampes durant el recompte de vots de les eleccions i saps del cert que si no va ser triat com a delegat no va ser culpa teva.

Invente el diàleg que podria haver-hi quan el Toni anés a parlar amb el Robert per esbrinar la veritat de l’assumepte.

Un noi de classe i una professora (Dani i Chari)

Dani: Heu estat jugant, tu i els teus companys de classe, a futbol al pati amb la pilota de l’escola. Enmig del partit t’has acabat barallant amb un de l’altre equip, per la qual cosa us han retirat la pilota i encara has acabat més enfurismat.

Chari: Estaves de guàrdia al pati mentre ha tingut lloc la baralla i ho has pogut veure tot. Per això has retirat la pilota als nois que jugaven a futbol.

Invente el diàleg que podria haver-hi quan el Dani anés a parlar amb la Chari per demanar-li la pilota per seguir jugant.

Pot ser interessant que formin part d’aquestes parelles alumnes amb tendència a interrompre o no escoltar a classe.

Mentre les parelles es preparen en uns minuts, a la resta de la classe se'ls dóna les instruccions perquè facin d'observadors/es. Aquests hauran d'anotar si els actors tenen en compte els criteris establerts: si es miren a l'altra persona, si escolten atentament el que diuen, si retenen els seus arguments...

2. Dur a terme i observar les representacions.
3. Posar en comú l'exercici del role-playing i, després, concloure amb algunes reflexions globals.

Com us heu sentit els que heu actuat?

Com creieu els altres que ho han fet?

Quins arguments han donat?

Quines coses afegiríeu si ho haguéssiu de tornar a fer?

Sentir-se escoltat

Estic feliç perquè amb la Marta, la meva millor amiga, puc parlar de tot. Tant si estic contenta com si estic trista, ella m'escolta sempre.

Avui a la sortida de l'institut he pogut parlar amb el professor de música del malentès de l'altre dia. En Joan sap escoltar els alumnes.

M'agrada arribar a casa i poder parlar amb la meva mare de com m'ha anat el dia. Ella sempre té ganes d'escoltar el que jo li explico.

Sort que tinc un germà més gran que escolta els meus problemes i en podem parlar tranquil·lament. No sé què faria sense ell!

Com podem escoltar?

1. Mirar la persona amb què parlem
2. No interrompre
3. Escoltar amb atenció les idees que t'expliquen

Diàlegs

Dues amigues (Mariam i Clàudia)

Mariam: Estàs força enfadada perquè t'han pres l'estoig nou i ningú vol fer-se'n càrrec. Tens algunes sospites sobre un company de classe, però no n'estàs segura ni tens cap pista que et permeti fer una acusació.

Clàudia: No coneixes gaire la Mariam, però saps qui li ha pres l'estoig perquè ho has vist. Ha estat el Carlos, el teu millor amic.

Inventeu el diàleg que podria haver-hi quan la Mariam anés a parlar amb la Clàudia per solucionar el seu problema.

Dos amics (Toni i Robert)

Toni: Tenies ganes de ser delegat de classe i saps que ho podries fer força bé. Corren rumors que el Robert va fer trampes durant el recompte de vots i que per això no has estat triat.

Robert: El Mohamed no et cau gaire bé i no volies que sortís escollit com a delegat de classe. De totes maneres, no vas fer trampes durant el recompte de vots de les eleccions i saps del cert que si no va ser triat com a delegat no va ser culpa teva.

Inventeu el diàleg que podria haver-hi quan el Toni anés a parlar amb el Robert per esbrinar la veritat de l'assumpte.

Un noi de classe i una professora (Dani i Chari)

Dani: Heu estat jugant, tu i els teus companys de classe, a futbol al pati amb la pilota de l'escola. Enmig del partit t'has acabat barallant amb un de l'altre equip, per la qual cosa us han retirat la pilota i encara has acabat més enfurismat.

Chari: Estaves de guàrdia al pati mentre ha tingut lloc la baralla i ho has pogut veure tot. Per això has retirat la pilota als nois que jugaven a futbol.

Inventeu el diàleg que podria haver-hi quan el Dani anés a parlar amb la Chari per demanar-li la pilota per seguir jugant.

El millor de nosaltres

Tema: Autoestima, reconeixement i valoració de les qualitats de la pròpia persona i de la resta de membres del grup-classe.

Cicle: 1r

Objectius:

- Desenvolupar una valoració positiva de si mateix/a, reconeixent i valorant aquells aspectes més positius de la pròpia persona.
- Potenciar relacions positives entre els nois i les noies del grup i la valoració de les altres persones.

Guió de la unitat:

1. Treball individual i posada en comú: fitxa “Personatges”.
2. Pluja d’idees col·lectiva: les qualitats personals que admirem.
3. Treball individual: fitxa “Jo sóc així”.
4. Joc: qui és qui?

Indicacions:

- És important crear un clima distès i alhora respectuós i positiu entre els nois i les noies de la classe.
- Durant el treball d’aquest tema, cal transmetre la idea que tothom pot tenir qualitats o aspectes positius que s’han de destacar.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa “Personatges”.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa “Jo sóc així”.

1

Treball individual i posada en comú: fitxa “Personatges”

Objectiu: Parlar sobre el sentiment i la importància de valorar-se positivament.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa “Personatges” o posar la transparència i llegir-la individualment o en veu alta.

Després, es deixa uns minuts perquè cadascú es fixi en el full, subratlli les frases que li han semblat més interessants i pensi situacions en què s’hagin sentit contents o satisfets de com són, del que fan i del que han aconseguit.

2. Comentari col·lectiu a partir de la lectura.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què creieu que tenen en comú els personatges?

Com creieu que es senten? Tristos o feliços? Per què?

Quines són les seves raons?

Recorda una situació en què t’has sentit satisfet... Per què vas sentir-te així?

De quin tema creieu que parlarem?

2

Pluja d’idees col·lectives: les qualitats personals que admirem

Objectiu: Parlar sobre el sentiment i la importància de valorar-se positivament.

Proposar una pluja d’idees sobre aspectes i qualitats que ens agradin, o de nosaltres o de les altres persones, que s’aniran anotant a la pissarra.

Convé insistir que es tracta d’una pluja d’idees: els i les alumnes han de dir paraules, exemples o frases del tema que els passin pel cap. També es poden anar introduint alguns exemples per dinamitzar l’activitat.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Podem estar satisfets/contents de com som?

Per què? Pel físic, caràcter, gustos, etc.?

Hi ha coses que us agraden de vosaltres i d'altres que no tant?

Aquestes últimes, voldríeu canviar-les?

Creieu que tothom té aspectes positius que es poden destacar?

Penseu en qualitats o coses bones que valorem de les persones, de vosaltres mateixos/es o que busquem en els nostres amics.

Creieu que a les persones ens és fàcil de dir les coses bones o reconèixer les qualitats dels altres?

És important, quan ja s'ha acabat de fer la llista, dir que aquesta no és tancada i que encara faltarien més aspectes que s'haurien de destacar.

3

Treball individual sobre la fitxa: "Jo sóc així"

Objectiu: Potenciar una reflexió d'autoconeixement i la valoració positiva d'un/a mateix/a.

Repartir la fitxa "Jo sóc així" i deixar uns minuts perquè cada alumne/a ompli la seva fitxa.

Pot ser convenient explicar la fitxa detingudament. Cal, doncs, diferenciar entre els tres apartats d'aquesta:

- **Com sóc:** es refereix als trets físics, com pot ser el color dels ulls, l'alçada, el color del cabell o de la pell, si duu o no ulleres, etc...
- **Les meves qualitats:** en aquest cas és la més important, en ella han d'annotar-hi tres qualitats o aspectes positius del seu caràcter o la seva manera de ser.
- **Cosas que m'agraden:** han d'annotar coses que els agradi, així com la música, les activitats de temps d'oci, el que volen ser de grans, etc...

Aquesta fitxa s'utilitzarà per la següent activitat.

4

Joc: *qui és qui?*

Objectiu: Valorar positivament els companys i companyes del grup-classe.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Posar totes les fitxes individuals que ja han omplert en una pila, cara avall, al centre de la classe.
2. Explicar al grup les regles del joc que porta per títol “*Qui és qui?*”
 1. **Es tracta d’endevinar qui és la persona que descriu la fitxa. Algú de la classe (o el professor/a) agafarà una fitxa i llegirà les tres columnes: en primer lloc les aficions, després les qualitats personals i finalment els trets físics.**
 2. **La resta de persones del grup no poden dir res fins que s’hagi acabat de llegir tota la fitxa.**
 3. **Si algú sospita qui és, ha d’aixecar la mà i dir el nom de la persona quan se li doni la paraula. Només es pot provar tres vegades.**
 4. **La persona autora de la fitxa que s’està llegint ha de dissimular per no donar pistes a la resta de companys.**
3. Iniciar el joc. Cada cop que s’endevina una persona es reserva un espai per comentar la opinió sobre aquells aspectes més destacables.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quin ha estat l’element que us ha fet pensar que estàvem parlant de...?

Hi esteu d’acord? Poseu un exemple.

Podríeu afegir alguna qualitat més al vostre company/a?

I tu què en penses del que han dit els teus companys?

Què creus que s’han deixat que a tu et sembla molt evident?

Finalment, es pot elaborar un cartell amb cartolina, on hi surtin tots els nois i noies de la classe i les seves qualitats que ells i elles mateixos/es han descrit.

Personatges

M'encanta jugar a bàsquet, cada vegada hi jugo millor!

M'agrada tenir amics, ens ho passem bé, puc comptar amb ells... M'agrada ser com sóc!

Diuen que sóc molt xerraire. A mi no em sembla pas tan dolent!

Sóc tímid i poruc i abans no estudiava gens. Però he fet un esforç i he aconseguit entrar a la Universitat. Em sento molt feliç.

A vegades tinc mal humor, però normalment no. Sóc divertida i la gent riu amb els meus acudits.

Sóc un bon germà gran, la meva mare sempre m'ho diu.

Jo sóc així

Com sóc

Les meves qualitats

Coses que m'agraden

Ets genial

Tema: Reconeixement i valoració de les qualitats de les persones que ens envolten.

Cicle: 1r

Objectius:

- Prendre consciència de la importància de reconèixer les qualitats de les persones i la utilitat de fer-ho quan és oportú.
- Conèixer com elogiar les qualitats de les persones que ens envolten.
- Practicar l'elogi en diferents situacions.
- Entendre que elogiar no és adular ni dir exageracions.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir d'una fotografia: fitxa "Ets genial".
2. Role-playing i posada en comú: representar situacions d'elogiar algú.
3. Treball sobre un model: "Com podem elogiar?".
4. Treball col·lectiu: per què és important saber elogiar els que ens envolten?

Indicacions:

- És important que els alumnes aprenguin diferents maneres d'elogiar algú, segons per què i a qui vagi dirigit l'elogi.
- A banda de l'aspecte tècnic, és important treballar el sentit de l'habilitat i els sentiments que se'n deriven.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Ets genial".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "Com podem elogiar?".

1

Comentari col·lectiu a partir d'una fotografia: fitxa “Ets genial”

Objectiu: Introduir l'habilitat d'elogiar algú i motivar l'alumnat per a la sessió.

Repartir la fitxa “Ets genial” o posar la transparència i fer-los pensar i comentar col·lectivament el que representa.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Per què creus que l'està elogiant?

Què creus que li diu?

Què sent quan li diu?

Què sent i pensa la persona que rep l'elogi?

2

Role playing i posada en comú: representar situacions d'elogiar a algú

Objectiu: Escriure i representar diàlegs en què es formulin elogis a diferents persones i per motius diversos.

Aquesta activitat consta de quatre parts:

1. Anotar a la pissarra exemples de situacions per elogiar algú que pensin els alumnes. Si no en surten prou, fer servir algunes de les següents situacions: elogiar una companya que ha millorat les seves notes, elogiar el pare que ha fet un dinar molt bo, elogiar un professor que ha preparat una activitat molt divertida per fer a classe, elogiar la teva germana que està molt maca amb un nou pentinat, etc.
2. Demanar que per parelles escriguin el diàleg d'una de les situacions, es reparteixin els rols i es preparin les representacions.

En els casos en què no es consideri oportú escriure el diàleg, es demanarà que directament dramatitzin la situació. Aquest exercici resulta molt important perquè ja estan practicant (alhora que aprenent) l'habilitat que volem transmetre.

3. Dur a terme les representacions. És bo que surti el màxim nombre d'alumnes a representar l'acció d'elogiar algú.
4. Posar en comú les representacions.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Com us heu sentit els que heu actuat?

Com creieu els altres que ho han fet?

Què han fet bé?

Per què ho considereu correcte?

Què es podria millorar?

Com t'has sentit en elogiar al teu company/a?

Com t'has sentit en rebre l'elogi?

3

Treball sobre el model: “Com podem elogiar?”

Objectiu: Treballar els passos que s'han de seguir per elogiar algú de forma adequada.

Aquesta activitat es pot dur a terme de dues maneres:

- a) Fer sorgir els passos a partir de la pluja d'idees dels mateixos alumnes.
- b) Presentar el model, a partir d'una transparència o una fotocòpia de la fitxa “Com podem elogiar?”:

1. Per què vols elogiar a una persona?

2. Pensa: què li vols dir exactament?

3. Quan li diràs i a on li diràs?

4. Digues la “cosa bona” mirant la persona i amb bona cara.

En tots dos casos, convé explicar cadascun dels passos, escenificant-los davant els alumnes. Una manera de fer-ho és presentar formes correctes i incorrectes i comentar de forma conjunta els errors i encerts. En definitiva, es tracta que els alumnes tinguin clar un model verbal i conductual.

En cas que aquest model el representi el tutor o tutora, pot utilitzar la pauta següent:

1. Per què vols elogiar una persona?

El tutor diu això en veu alta però fent veure que està pensant:

“Realment, avui la Maria ha fet un bon partit de bàsquet”.

2. Pensa: què li vols dir exactament?

El tutor continua fent veure que pensa:

“No sé com felicitar-la pel partit. Li podria dir que és molt bona jugadora, que s’ha esforçat molt, etc...”.

3. Quan li diràs i on li diràs?

El tutor continua fent veure que pensa:

“Que no me n’oblidi... Quan li diré? Ah! Després, quan marxem cap a casa la veuré i li diré”.

4. Digues la “cosa bona” mirant la persona i amb bona cara.

El tutor simula la situació i mirant algú li diu:

“Volia dir-te que avui t’has esforçat molt en el partit, que has millorat força darrerament i que has fet un bon joc”.

4

Treball col·lectiu: per què és important saber elogiar els que ens envolten?

Objectiu: Justificar i dotar de sentit l’acció d’elogiar que s’ha estat practicant de manera espontània.

Treballar a nivell de grup-classe la importància de saber elogiar les persones que ens envolten, la seva necessitat i utilitat.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Per què creieu que és important elogiar els que ens envolten?

Quan s’ha d’elogiar a algú?

Per a què serveix elogiar una persona?

És útil fer-ho? És fins i tot veritable?

Com et sents quan has elogiat a algú?

Com creus que se sent la persona que la rep?

Pensa moments en què t’has sentit elogiat.

Pensa moments en què has elogiat algunes persones.

Pensa moments en què podries fer-ho i potser no ho has fet.

Quines diferències hi ha entre elogiar i adular?

Quina relació hi ha entre elogiar i ser sincer?

Es pot acabar la sessió pensant, com a gran grup, moments en els quals aplicar el que s’ha après. Intentar que cada alumne digui situacions en què pot elogiar algú i animar-los a dur-ho a la pràctica. Igualment, a la sessió següent es podria comentar com ha anat.

Ets genial!

En la situació que ens mostra la fotografia, un personatge està elogiant, per algun motiu, a l'altra persona...reconeixes la situació?

Per què creus que l'està elogiant?

Com ho fa? Què creus que li diu?

Què sent quan li diu?

Què sent i pensa la persona que rep l'elogi?

Com podem elogiar?

1. Per què vols elogiar una persona?
2. Pensa: què li vols dir exactament?
3. Quan li diràs i a on li diràs?
4. Digues la “cosa bona” mirant la persona i amb bona cara.

Normes del grup

Tema: Normes de convivència en el grup, valoració de les regles que regulen el funcionament i les relacions entre les persones.

Cicle: 1r

Objectius:

- Prendre consciència de la necessitat d'establir normes que afavoreixin la convivència i el benestar de totes les persones.
- Consensuar normes necessàries per al funcionament del grup-classe.

Guió de la unitat:

1. Treball individual i posada en comú a partir d'un titular de premsa: fitxa "*I tu, què en penses?*"
2. Treball individual i posada en comú: fitxa "*Què podem fer amb les normes?*"
3. Comentari col·lectiu a partir d'un cas: fitxa "*Un tema per discutir a l'assemblea de classe*".
4. Treball col·lectiu: establim les nostres normes.

Indicacions:

- Cal mantenir una actitud oberta i respectuosa davant les propostes dels alumnes, evitant convertir la sessió en un discurs sobre disciplina.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "*I tu, què en penses?*"
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "*Què podem fer amb les normes?*"
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "*Un tema per discutir a l'assemblea de classe*".

El titular de premsa de la fitxa "*I tu, què en penses?*" està extret d'El Periódico de l'Estudiant, febrer de 2000. L'activitat de la fitxa "*Què podem fer amb les normes?*" està extreta de ESCARDÍBUL, S.; NOVELLA, A.; MARTÍN, X. i PUIG, J. M. (1997) Com fomentar la participació a l'escola. Barcelona: Graó.

1

Treball individual i posada en comú a partir d'un titular de premsa: fitxa "I tu, què en penses?"

Objectiu: Reflexionar sobre els problemes de la convivència diària i la necessitat de buscar-hi solucions.

Aquesta activitat consta de tres parts:

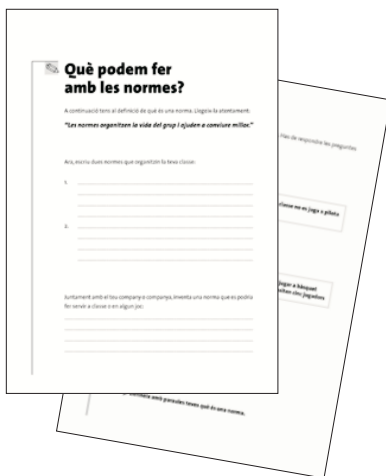
1. Repartir la fitxa "I tu, què en penses?" o posar la transparència. Donar uns minuts perquè cada alumne/a respongui individualment les preguntes que es formulen.
2. Després, es poden comentar les respostes entre dues o tres persones.
3. Finalment, posada en comú, intercanviant diferents punts de vista i arguments a l'entorn del tema.

2

Treball individual i posada en comú: fitxa "Què podem fer amb les normes?"

Objectiu: Reflexionar sobre el sentit de les normes com a eines que regulen la vida del col·lectiu.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa "Què podem fer amb les normes?", llegir en veu alta i comentar la definició que es dona de norma.

Convé deixar clar que les normes no són estàtiques i que poden variar segons el grup pel qual estan pensades.

Fer una pluja d'idees entre tots els alumnes sobre normes que coneixen i que organitzen l'institut, el treball o la convivència a classe, el carrer, a casa seva...

2. Demanar als nois i noies que individualment omplin la fitxa "Què podem fer amb les normes?"
3. Posada en comú de les respostes.

Comentari col·lectiu a partir d'un cas: fitxa “Un tema per discutir a l'assemblea de classe”

Objectiu: Treballar el raonament a partir d'una situació de conflicte a l'aula.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa “Un tema per discutir a l'assemblea de classe” o posar la transparència. Llegir individualment o en veu alta el cas.

Un tema per discutir a l'assemblea de classe

Com cada divendres, avui els alumnes de 1r d'ESO han dedicat un temps de la tutoria a comentar com ha anat la setmana. Aviat la conversa ha derivat cap a un incident que va tenir lloc el dilluns, després de la classe d'educació física. La conversa ha estat la següent:

Mònica: M'agradaria que parléssim del que va passar dilluns. Com tots recordeu, quan vam tornar dels vestuaris vaig trobar a faltar uns CD's que duia a la cartera i encara no els he trobat. Estic segura que no els he perdut, he buscat per tot arreu i no els tinc.

Tutor: Bé, tots estàvem assabentats del que li ha passat a la Mònica, de fet, no és la primera vegada que en parlem a classe. Avui algú pot aportar alguna informació nova al respecte.

Manel: Com ja vaig dir el dilluns, el que ha passat resulta molt estrany ja que abans de baixar als vestuaris l'aula va quedar tancada amb clau, la va tancar la professora de català. Així que no sé pas com va poder passar.

Mònica (ara més neguitosa): Jo tampoc ho sé, però m'agradaria recuperar els meus CD's, o és que no podem portar res a l'institut per por a que ens ho prenguin?

Tutor: No crec pas que haguem d'arribar a aquests límits. De totes maneres, com que ja fa molts dies que estem intentant esbrinar què és el que va passar i sembla ser que no ens en sortim...què creieu que podem fer? què se'ns acudeix per fer front a aquest conflicte?

Intenta contestar la pregunta que ha fet el tutor als seus alumnes, i després discuteix-la amb els teus companys i companyes.

Què creus que poden fer?

I, en cas que no es solucioni el problema, què creus que hauria de fer el tutor?

Després repassar la situació per assegurar-ne la comprensió definint el problema de la classe.

Deixar de dos o cinc minuts perquè cadascú pensi i escrigui la seva pròpia resposta a les preguntes.

2. Formar parelles o petits grups per posar en comú el que han decidit.
3. Fer un debat col·lectiu a partir del cas. La idea principal és intentar transferir el problema a la classe.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Recordes algun cas semblant que s'hagi donat a classe?

Què va passar?

Com es va solucionar?

Creus que s'hagués pogut solucionar d'una altra manera?

Per què creus que passen aquestes coses?

Com podem evitar que passin?

4

Treball col·lectiu: establim les nostres normes

Objectiu: Establir algunes normes bàsiques de convivència en el grup o en el centre.

Proposar un exercici de pluja d'idees sobre normes que tenim a la classe o normes que podríem establir, i apuntar-les a la pissarra. Després caldria veure aquelles més bàsiques i en les quals tots i totes estem d'acord.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què creieu que no pot passar a la classe (com ara robar, pegar-se o insultar)? Per què?

Què creieu que tothom hauria de respectar (les opinions dels altres, els horaris o el silenci)?

Com voleu que us tracti el professorat i us tractin els vostres companys i companyes?

Quines d'aquestes normes tenim? On estan escrites? Com assegurem que es compleixin?

I tu, què en penses?

La policia vigilarà les aules a França

El Periódico de l'Estudiant, febrer de 2000

Quin motiu pot haver fet que es prengui aquesta mesura?

Quins avantatges té que la policia vigili les aules?

Quins inconvenients?

Quines alternatives podria haver-hi?

Què podem fer amb les normes?

A continuació tens al definició de què és una norma. Llegeix-la atentament:

“Les normes organitzen la vida del grup i ajuden a conviure millor”

Ara, escriu dues normes que organitzin la teva classe:

1.
.....
.....
.....
.....
2.
.....
.....
.....
.....

Juntament amb el teu company o companya, inventa una norma que es podria fer servir a classe o en algun joc:

.....
.....
.....
.....

En el proper exercici trobaràs quatre normes. Has de respondre les preguntes següents per cada norma:

- a) Qui l'ha posada?
- b) Qui l'ha de complir?
- c) On s'ha de complir
- d) Per què ha de complir-se?

**Els cotxes han de parar
quan hi ha una senyal d'STOP**

- a)
- b)
- c)
- d)

A classe no es juga a pilota

- a)
- b)
- c)
- d)

**Pel·lícula no autoritzada
per menors de 16 anys**

- a)
- b)
- c)
- d)

**Per jugar a bàsquet
es necessiten cinc jugadors**

- a)
- b)
- c)
- d)

Contesta les preguntes següents:

1. Per què creus que serveixen les normes?
2. Creus que totes serveixen pel mateix?
3. Defineix amb paraules teves què és una norma.

Un tema per discutir a l'assemblea de classe

Com cada divendres, avui els alumnes de 1r d'ESO han dedicat un temps de la tutoria a comentar com ha anat la setmana. Aviat la conversa ha derivat cap a un incident que va tenir lloc el dilluns, després de la classe d'educació física. La conversa ha estat la següent:

Mònica: *M'agradaria que parléssim del que va passar dilluns. Com tots recordeu, quan vam tornar dels vestuaris vaig trobar a faltar uns CD's que duia a la cartera i encara no els he trobat. Estic segura que no els he perdut, he buscat per tot arreu i no els tinc.*

Tutor: *Bé, tots estàvem assabentats del que li ha passat a la Mònica, de fet, no és la primera vegada que en parlem a classe. Avui algú pot aportar alguna informació nova al respecte.*

Manel: *Com ja vaig dir el dilluns, el que ha passat resulta molt estrany ja que abans de baixar als vestuaris l'aula va quedar tancada amb clau, la va tancar la professora de català. Així que no sé pas com va poder passar.*

Mònica (ara més neguitosa): *Jo tampoc ho sé, però m'agradaria recuperar els meus CD's, o és que no podem portar res a l'institut per por a que ens ho prenguin?*

Tutor: *No crec pas que haguem d'arribar a aquests límits. De totes maneres, com que ja fa molts dies que estem intentant esbrinar què és el que va passar i sembla ser que no ens en sortim...què creieu que podem fer? què se'ns acudeix per fer front a aquest conflicte?*

Intenta contestar la pregunta que ha fet el tutor als seus alumnes, i després discuteix-la amb els teus companys i companyes.

Què creus que poden fer?

I, en cas que no es solucioni el problema, què creus que hauria de fer el tutor?

Gràcies

Tema: Agraïment en situacions quotidianes i el sentit que aquest té en les relacions personals diàries.

Cicle: 1r

Objectius:

- Prendre consciència de la importància de donar les gràcies i la utilitat de fer-ho quan és oportú.
- Saber donar les gràcies.
- Practicar donar les gràcies a una persona en diferents situacions.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir d'una fotografia: fitxa "Gràcies".
2. Role-playing i posada en comú: representar situacions de donar les gràcies.
3. Treball col·lectiu: per què és important saber donar les gràcies?
4. Treball sobre un model: "Com s'han de donar les gràcies?"

Indicacions:

- És important que els i les alumnes aprenguin diferents maneres de donar les gràcies, segons per què i a qui vagi dirigit l'agraïment.
- A banda de l'aspecte tècnic, és important treballar el sentit de l'habilitat i els sentiments que se'n deriven.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Gràcies".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "Com s'han de donar les gràcies?"

1

Comentari col·lectiu a partir d'una fotografia: fitxa "Gràcies"

Objectiu: Introduir l'habilitat de donar les gràcies i motivar l'alumnat per a la sessió.

Repartir la fitxa "Gràcies" o posar la transparència i demanar que pensin i comentin col·lectivament el que representa.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Per què creus que pot donar-li les gràcies?

Què creus que li diu?

Què sent quan li diu?

Què sent i pensa la persona que rep l'agraïment?

2

Role playing i posada en comú: representar situacions de donar les gràcies

Objectiu: Escriure i representar diàlegs en què es formulin agraïments a diferents persones i per motius diversos.

Aquesta activitat consta de quatre parts:

1. Anotar a la pissarra exemples de situacions per donar les gràcies a algú que pensin els alumnes. Si no en surten prou, fer servir algunes de les següents situacions: donar les gràcies a un professor per ajudar-te en una feina, donar les gràcies a la teva mare per preparar-te la roba, donar les gràcies a un amic o amiga per deixar-te un disc, donar les gràcies a un company que t'ha fet un regal, donar les gràcies a una companya que t'ha defensat davant d'un grup, donar les gràcies a un professor/a que t'ha elogiat un treball, etc.
2. Demanar que per parelles escriguin el diàleg d'una de les situacions, es reparteixin els rols i es preparin les representacions.

En els casos en què no es consideri oportú escriure el diàleg, es demanarà que directament dramatitzin la situació. Aquest exercici resulta molt important perquè ja estan practicant (alhora que aprenent) l'habilitat que volem transmetre.

També es pot demanar als i a les alumnes que construeixin una tira de vinyetes que presenti la situació i la solució més adequada utilitzant la demanda de disculpes.

3. Dur a terme les representacions. És bo que surti el màxim nombre d'alumnes a representar l'acció de donar les gràcies a algú.
4. Posar en comú les representacions.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Com us heu sentit els que heu actuat?

Com creieu els altres que ho han fet?

Què han fet bé? (to de veu, expressió de la cara, coses que han dit)

Per què ho considereu correcte?

Què es podria millorar?

Com t'has sentit en donar les gràcies?

Com t'has sentit en rebre l'agraïment?

Què hi ha en comú a totes les representacions?

I de diferent?

Hi ha només una manera, de donar les gràcies?

En el cas que s'elaborin les vinyetes, al final de la classe es podrien retallar totes i enganxar-les en un lloc visible de la classe.

3

Treball col·lectiu: per què és important saber donar les gràcies als que ens envolten?

Objectiu: Justificar i dotar de sentit l'acció de donar les gràcies que s'ha estat practicant de forma espontània.

Treballar com a grup-classe la importància de saber donar les gràcies a les persones que ens envolten, la seva necessitat i utilitat.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Per què és important donar les gràcies?

Quan s'ha de donar les gràcies?

4

Per què serveix donar les gràcies?

És útil fer-ho? És fins i tot, veritable?

Com et sents quan has donat les gràcies?

Com creus que es sent la persona que les rep?

Pensa moments en què t'han donat les gràcies.

Pensa moments en què has donat les gràcies.

Pensa moments en què podries fer-ho i potser no ho has fet.

Treball sobre un model: “Com s’han de donar les gràcies?”

Objectiu: Treballar els passos que s’han de seguir per donar les gràcies a algú de forma adequada.

Aquesta activitat es pot dur a terme de dues maneres:

- a) Fer sorgir els passos a partir de la pluja d’idees dels mateixos/es alumnes.
- b) Presentar el model, a partir d’una transparència o una fotocòpia de la fitxa “Com s’han de donar les gràcies”:

1. **Per què podria donar les gràcies?**
2. **Quan s’han de donar les gràcies?**
3. **Dir gràcies amb bona cara i bon to de veu.**
4. **Explicar per què dono les gràcies.**

En tots dos casos, convé explicar cadascun dels passos, escenificant-los davant els alumnes. Una manera de fer-ho és presentar formes correctes i incorrectes i comentar de forma conjunta els errors i encerts. En definitiva, es tracta que els alumnes tinguin clar un model verbal i conductual.

En cas que aquest model el representi el tutor o tutora, pot utilitzar la pauta següent:

1. **Per què podria donar les gràcies?**

El tutor diu això en veu alta però fent veure que està pensant:

“Realment, va ser una sort que en Joan em deixés la samarreta per jugar a futbol. Li he de donar les gràcies”.

2. **Quan s’han de donar les gràcies?**

El tutor continua fent veure que pensa:

“Que no me n’oblidi! Quan li diré? Ah! Després, a l’hora de dinar el veuré i li diré”.

3. Dir gràcies amb bona cara i bona veu.

El tutor simula la situació i, mirant a l'interlocutor, li diu:

“Hola Joan! Encara no t’he donat les gràcies. Moltes gràcies per la samarreta que em vas deixar”.

4. Explicar per què dono les gràcies.

El tutor simula la situació i continua:

“Em va anar molt bé. Me l’avia oblidat i ja saps que no ens deixen jugar sense les samarretes reglamentàries. L’entrenador m’hagués deixat a la banqueta”.

Es pot acabar la sessió pensant, com a gran grup, moments on aplicar el que s’ha après. Intentar que cada alumne digui situacions en què pot donar les gràcies a algú i animar-los a dur-ho a la pràctica. Igualment, a la sessió següent es podria comentar com ha anat.

Gràcies!

En la situació que ens mostra la seqüència de fotografies, els personatges estan donant les gràcies, per algun motiu, a l'altra persona...

Per què creus que poden donar-li les gràcies?

Què creus que li diuen?

Què senten quan li diuen?

Què sent i pensa la persona que rep l'agraïment?

Com s'han de donar les gràcies?

1. Per què podria donar les gràcies?
2. Quan s'han de donar les gràcies?
3. Dir gràcies amb bona cara i bon to de veu.
4. Explicar per què dono les gràcies.

Viure en família

Tema: Convivència familiar, responsabilitats, normes i comunicació entre els diferents membres de la família.

Cicle: 1r

Objectius:

- Mostrar la importància de l'establiment de normes per regular la convivència familiar.
- Introduir la necessitat de comunicació com a fonament per a les relacions entre els diferents membres de la família.
- Treballar la idea de repartir les responsabilitats i feines de casa.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir d'una fotografia: fitxa "Les feines de casa".
2. Treball individual: fitxa "El quadre de les responsabilitats".
3. Comentari col·lectiu: resultats d'"El quadre de les responsabilitats".
4. Discussió de dilema moral: fitxa "Les normes de casa meva".
5. Treball col·lectiu: pensem les normes de la família.

Indicacions:

- És important establir un clima de respecte i normalitat envers els diferents tipus de família que poden donar-se entre els alumnes.
- Cal també incidir en la idea de trencar estereotips masclistes envers qui és que ha de realitzar les feines de casa.
- Al final de la unitat hi ha algunes propostes per a donar-li continuïtat.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Les feines de casa".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "El quadre de les responsabilitats".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "Les normes de casa meva".

L'activitat de la fitxa "El quadre de les responsabilitats" ha estat inspirada en FUNES, J. (1996) De la parella a la família. Vic: Eumo (col·lecció Senderi, quaderns d'educació ètica).

1

Comentari col·lectiu a partir d'una fotografia: fitxa “Les feines de casa”

Objectiu: Introduir el tema de la repartició de les tasques de casa a partir d'una fotografia.

Repartir la fitxa “Les feines de casa” o posar la transparència i demanar que pensin i comentin col·lectivament el que representa.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què veieu a la foto?

Resulta habitual aquesta imatge?

Quines són les tasques que s'han de dur a terme en una casa?

Qui acostuma a dur a terme aquest tipus de feines en una família?

Per què creieu que passa això?

Quines d'aquestes feines fas tu a casa teva?

2

Treball individual: fitxa “El quadre de les responsabilitats”

Objectius: Sistematitzar el repartiment de les tasques i feines que s'han de realitzar en una casa a la mateixa família.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa “El quadre de les responsabilitats”.

A partir de les aportacions del grup, cada alumne haurà de completar les caselles buides del quadre amb el màxim de tasques domèstiques.

Alguns exemples que hauran de sortir són: treure la pols, fer el dinar, comprar el menjar, posar la rentadora, netejar el bany, estendre la roba, fregar el terra, col·locar la roba als armaris, preparar l'esmorzar per dur a l'escola, etc...

- Després, cada alumne/a haurà d'omplir amb els noms de les persones que conviuen a casa seva el quadre. Per fer-ho, haurà de basar-se en la seva experiència personal i familiar, i respondre sincerament sobre qui fa cada feina, i qui l'hauria de fer.

3

Comentari col·lectiu: resultats de "El quadre de les responsabilitats"

Objectius: A partir dels resultats obtinguts a través del quadre, justificar i dotar de sentit la necessitat del repartiment de tasques a casa.

Comentar col·lectivament els resultats obtinguts a través del quadre de les responsabilitats. Una manera de fer-ho pot ser mitjançant la mà alçada, de forma que es puguin anar apuntant els resultats a la pissarra per després poder-los comentar amb tot el grup.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quants de vosaltres heu posat que gairebé totes les tasques les realitza la mare?

I quants el pare?

Quants de vosaltres col·laboreu com a mínim en cinc de les tasques descrites?

I en més de cinc?

Quines són aquestes tasques?

Considereu que aquesta és la millor manera de repartir les feines de la casa?

Creieu que hi hauria alguna manera que aquest repartiment fos més just i equitatiu per a totes les persones que conviuen?

Què creieu que podrieu fer cadascun de vosaltres pel que fa a aquest tema?

Discussió de dilema moral: fitxa "Les normes de casa meva"

Objectiu: Treballar la necessitat de l'establiment de normes per regular la convivència familiar.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa "Les normes de casa meva". A continuació, llegir-la en veu alta i comentar-la, de manera que ningú tingui dubtes sobre la situació que es planteja.
2. Després, cada alumne ha de contestar breument i per escrit la pregunta que hi ha a continuació del dilema, argumentant en cada cas la decisió presa.
3. A continuació, es posen en comú les respostes donades pels alumnes, intentant recollir els motius que es van donant i establint un debat a la classe.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què penses que hauria passat si en Xavier hagués tornat a casa?

Com creus que s'ho hauria pres la seva mare?

I la noia amb la qual estava ballant?

I en Xavier, com s'hauria sentit?

Per què creieu que ho hauria fet?

Què creus que hauria passat si s'hagués quedat a la festa?

Com creus que s'ho hauria pres la seva mare?

I la noia amb la qual estava ballant?

I en Xavier, com s'hauria sentit?

Per què creieu que ho hauria fet?

Imagina que en Xavier duia mòbil, l'hauria d'haver utilitzat?

Què hauria d'haver fet? Per què?

Per què creus que la seva mare li havia posat la condició de tornar a les onze de la nit? A tu també et posen una hora màxima?

Treball col·lectiu: pensem les normes de la família

Objectiu: Establir criteris i definir les normes necessàries per a la convivència familiar.

Pensar i anotar, entre tots els membres de la classe, normes que es considerin útils i necessàries per a un bon funcionament de la convivència familiar; normes que beneficiïn tots els seus components. Poden anar-se apuntant totes les idees que van sortint a la pissarra i finalment triar, per votacions, les que es considerin més importants.

És important fer referència explícita als criteris i el procediment en què s'estableixen les normes d'una família, introduint el tema de la comunicació intrafamiliar.

Finalment, si es creu convenient, poden apuntar-se els resultats en un full, fer-ne un mural i penjar-lo a la classe.

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- Un exercici de role-playing en el qual els alumnes representin uns pares i un fill negociant i discutint sobre alguna norma familiar.

Els i les alumnes poden decidir el tema de la discussió i els arguments de cada personatge. Un exemple, seguint amb el tema encetat amb el dilema, pot ser l'hora de tornada a casa de nit. Una possible situació podria ser dos germans que negocien amb els seus pares l'hora de tornada del dissabte al vespre.

Es duen a terme les representacions. Després caldrà que el grup comenti els arguments utilitzats i les raons exposades per ambdues parts.

- Visionar i comentar el vídeo *Famílies* dirigit per Debra Chasnoff i Helen S. Cohen de Vídeos Educatius, Serveis de Cultura Populars de la Fundació Jaume Bofill. Aquest exposa de manera amena i atractiva diferents tipus de família, i permet parlar sobre el tema amb els i les alumnes.

Les feines de casa

Observa aquesta fotografia:

Què hi veus?

Les normes de casa meva

La setmana passada en Xavier va anar a una festa amb els seus companys. La colla de quart de l'Institut els havia convidat a tots a la inauguració d'una discoteca nova, i finalment hi havien pogut anar tots.

Abans de marxar, la mare d'en Xavier li havia deixat ben clar que només li donava permís per anar-hi si no tornava més tard de les onze de la nit.

A la festa tothom s'ho estava passant molt bé. En Xavier estava ballant amb la noia que li agrada quan es va adonar que eren més de dos quarts de dotze, i és llavors quan va pensar que la seva mare l'estava esperant.

Què creus que va fer en Xavier?

Tu què hauries fet?

Què creus que hauries d'haver fet? I per què?

Sexisme, encara?

Tema: Discriminació per raó de gènere centrada en l'àmbit laboral.

Cicle: 1r

Objectius:

- Reflexionar críticament sobre el sexisme, concretament en el mercat laboral.
- Conèixer i analitzar diferents opinions en relació amb la discriminació de gènere.
- Fomentar el valor de la igualtat entre homes i dones.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir d'una vinyeta: fitxa "Dones".
2. Treball per grups i posada en comú: fitxa "Discriminació a la feina".
3. Comentari col·lectiu a partir d'un cas: "L'equip de futbol".

Indicacions:

- Es pot fer coincidir el treball d'aquesta unitat amb la celebració del dia de la dona, el 8 de març.
- És important diferenciar entre els fets reals i les opinions sobre la realitat.
- Cal tenir en compte que algunes de les activitats proposades poden derivar cap al tractament de la dona i la seva posició en diferents cultures.
- Al final de la unitat hi ha algunes propostes per a donar-li continuïtat.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Dones".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "Discriminació a la feina".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "L'equip de futbol".

La fitxa "Dones" està inspirada en una vinyeta de Forges.

Els testimonis de la fitxa de "Discriminació a la feina" pertanyen a El Periódico de l'Estudiant.

1

Comentari col·lectiu a partir d'un còmic: fitxa "Dones"

Objectiu: Introduir el tema i proposar-ne la reflexió i el debat.

Repartir la fitxa "Dones" o posar la transparència. Establir un debat col·lectiu respecte el tema que presenta.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Creieu que les dones tenen més difícil l'accés al món laboral que els homes?

Penseu que hi ha feines que només les poden fer els homes? Quines?

Penseu que hi ha feines que només les poden fer les dones? Quines?

Creieu que el treball està igualment remunerat per als homes que per les dones?

2

Treball per grups i posada en comú: fitxa "Discriminació a la feina"

Objectiu: Descobrir diferents posicions respecte la discriminació de la dona a la feina i posicionar-se pel que fa a aquest tema.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa "Discriminació a la feina". Cada alumne/a ha de llegir individualment, subratllar les opinions que li semblin més interessants i contestar per escrit les preguntes adjuntes.
2. Formar petits grups de quatre o cinc persones per posar les respostes en comú i clarificar quines són les diferents opinions i les raons.

A més, cada grup ha d'escollir un noi o una noia que faci de portaveu perquè expliqui a la resta de la classe les diferents postures que hi ha hagut en el seu grup de treball.

3. Posada en comú amb tot el grup-classe: els portaveus parlen en nom del seu grup.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

En quins aspectes creieu que hi ha discriminacions? (Accés, remuneració, assetjament, etc.)

Fan les mateixes feines els homes que les dones?

Qui sol ocupar els llocs de més “poder”?

Estàs dient que això és així o que hi estàs d'acord?

Així doncs, creus que hi ha discriminació o no?

Creus que aquesta situació hauria de canviar?

3

Comentari col·lectiu a partir d'un cas: “L'equip de futbol”

Objectiu: Treballar el raonament a partir d'un cas de discriminació.

Aquest debat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa “L'equip de futbol”. A continuació, llegir-la en veu alta i aclarir el seu contingut de manera que ningú tingui dubtes sobre la situació que es planteja.

L'equip de futbol

La Tània és una noia de 13 anys a qui li agrada molt jugar a futbol i la veritat és que ho fa força bé. Per això s'ha intentat assabentar de si al seu barri hi ha algun equip on poder jugar.

Quan va a veure el responsable de l'equip del Club del barri, de seguida li posen moltes pegues, ja que es tracta d'un equip masculí en el que mai hi ha jugat cap noia. La Tània diu que igualment ella està interessada en jugar-hi. De totes maneres, dies després li comuniquen que des del Club s'ha denegat la seva petició.

Això desmotiva molt a la Tània, però li fa molta ràbia haver-se de quedar sense jugar.

Quines alternatives té la Tània?

Què creus que hauria de fer? Per què?

Cada alumne/a ha de contestar breument i per escrit les preguntes, argumentant en cada cas la decisió que proposen.

2. A continuació, es posen en comú les respostes donades pels alumnes, intentant recollir els motius que es van donant pel que fa a aquest tema i establint un debat a la classe.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Si fossis la Tània, què faries?

I si fossis de l'equip de futbol?

Què penseu que passaria si la Tània decideix per exemple escriure una carta al diari?

Creieu que la Tània tindria molt suport per part dels seus companys de l'institut?

Creieu que aquesta és una situació que es pot donar?

Per quins motius es pot donar?

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- Fer un treball de recerca amb premsa, Internet o altres mitjans de comunicació amb notícies que facin referència a situacions de desigualtat entre homes i dones.

Dones

Què opines sobre la relació entre dona i treball?

Les dones tenen més difícil l'accés al món laboral que els homes?

Discriminació a la feina

Els alumnes creuen que les dones tenen més complicat l'accés al treball, però pensen que la situació canvia lentament

Els participants pensen que les baixes maternals i el fet de tenir sovint menys força física que els homes són raons per les quals els empresaris prefereixen contractar personal masculí

Marta Ibars, 14 anys.
"Jo, crec que sí, encara que depèn dels diferents treballs. Si són d'un nivell com d'administració o empresa els solen ocupar els homes. En canvi, els de nivell baix els solen tenir les dones".

Miquel Poncelas, 11 anys.
"Sí, la majoria dels homes creuen que les dones tenen menys força que ells".

Marina Corchero, 11 anys.
"No, crec que cada vegada es valora més l'experiència tant en l'home com en la dona".

Sílvia Repullo, 14 anys.
"Sí, perquè es pensen que els homes ho saben fer millor que les dones, i per això diuen que no poden fer la mateixa feina."

Marta Quesada, 14 anys.
"Hi ha homes que no volen treballar amb dones, ja que no les consideren com a iguals".

Javi Ramírez, 14 anys.
"Les dones no poden fer les mateixes feines que les que fan els homes".

Pau Gárquez, 15 anys.
"Fins fa uns anys, les dones no tenien tantes oportunitats com els homes, però ara sembla que tenen més entrada al món laboral."

Abel Navio, 15 anys.
"En la majoria dels casos, sí. Des de fa molts anys, les dones fan les feines de la casa, i molts homes encara ho segueixen veient així".

Sergio Marín, 12 anys.
"La dona està més preparada que l'home, però ho té molt més magre a l'hora de trobar feina."

Ariadna Adiego, 12 anys.
"Hi ha algunes empreses que no volen contractar les dones, i d'altres els paguen menys per fer la mateixa feina que un home".

Benjamín Pérez, 12 anys.
"Ho tenen igual de difícil, però les dones busquen menys feina que els homes".

Pau Ferrer, 12 anys.
"L'home i la dona tenen el mateix dret a treballar per mantenir la seva família, però sovint la dona guanya menys".

Carlos Alcaraz, 13 anys.
"Algunes feines són més adients per als homes que han nascut amb més resistència. Això no vol dir que la dona no pugui ser forta."

Rubén Rodríguez, 12 anys.
"Sí, perquè hi ha homes que són masculistes i no volen donar la baixa maternal".

Jordi Malé, 13 anys.
"Les dones tenen més dificultats que els homes a l'hora d'accedir a feines com l'agricultura o la ramaderia".

Alba Bajona, 12 anys.
"Sí, perquè hi ha molts masculistes que no deixen fer treballs a les dones".

Ramon Gatnau, 12 anys.
"Encara que jo cregui que tenen la mateixa capacitat per als oficis, la majoria creuen que els homes són més capaços".

Ismael Ortigosa, 12 anys.
"Hi ha persones que pensen que les dones no tenen força, i per això és més difícil que puguin accedir a una feina".

A FAVOR

Helena Romero, 12 anys.
"Sí, sempre s'han donat més oportunitats als homes. Encara hi ha molta discriminació".

Ausiàs Farré, 11 anys.
"Sí, la societat és majoritàriament masculista, i agafen abans un home que una dona".

EN CONTRA

Marta Barbà, 12 anys.
"Ara, si la dona val i està preparada, té les mateixes oportunitats que l'home".

Albert Salvador, 12 anys.
"Cada cop hi ha més igualtat: la nota que demanen per l'accés a la universitat és la mateixa per a homes i dones".

A FAVOR

Xavier Vilanova, 12 anys.
"Sí, perquè les dones són més patates i els homes treballen amb més intel·ligència".

David Ortega, 13 anys.
"En algunes feines en què es necessita força física, com per exemple la de transportista, no accepten les dones".

EN CONTRA

Marc Andreu, 12 anys.
"No, els temps han canviat i les dificultats són iguals per a tots dos sexes".

Daira Hermoso, 12 anys.
"No, ara ja no és com quan les dones es quedaven embarassades i havien de deixar la feina per estar amb el fill".

A FAVOR

Laura López, 13 anys.
"El sol fet de ser dona ja és un impediment, perquè vivim en una societat que està dominada pels homes".

Josep Maria Clotet, 12 anys.
"Hi ha gent que creu que les dones no poden fer esforços, i que per això no poden treballar de pagès, mecànic o paleta".

Josep Maria Teixidó, 13 anys.
"Sí, moltes empreses no consideren les dones, i prefereixen contractar homes".

EN CONTRA

Secundino Pereira, 12 anys.
"No. Les dones poden fer les mateixes coses que l'home i, fins i tot, millor".

Assenyala les tres respostes amb les que estiguis més d'acord i tres amb les que no estiguis gens d'acord.

Després de llegir els diferents arguments, quina resposta donaries tu a la pregunta?

L'equip de futbol

La Tània és una noia de 13 anys a qui li agrada molt jugar a futbol i la veritat és que ho fa força bé. Per això s'ha intentat assabentar de si al seu barri hi ha algun equip on poder jugar.

Quan va a veure el responsable de l'equip del Club del barri, de seguida li posen moltes pegues, ja que es tracta d'un equip masculí en el que mai hi ha jugat cap noia. La Tània diu que igualment ella està interessada en jugar-hi. De totes maneres, dies després li comuniquen que des del Club s'ha denegat la seva petició.

Això desmotiva molt a la Tània, però li fa molta ràbia haver-se de quedar sense jugar.

Quines alternatives té la Tània?

Què creus que hauria de fer? Per què?

M'agrades

Tema: Primeres relacions amoroses, emocions, sentiments i experiències en les relacions amb altres persones.

Cicle: 1r

Objectius:

- Treballar sobre diferents conceptes a l'entorn de les relacions afectives.
- Reflexionar sobre les pròpies sensacions i vivències.
- Adoptar actituds positives i respectuoses en les relacions amb els altres.

Guió de la unitat:

1. Treball individual i posada en comú: fitxa "*Sensacions i vivències*".
2. Treball per grups i posada en comú: fitxa "*Què vol dir?*".
3. Treball individual i posada en comú: fitxa "*La primera norma de l'amor*".

Indicacions:

- Tot i que en diferents moments es suggereix explicar vivències i sensacions personals o íntimes, és important que ningú se senti obligat a explicar detalls o aspectes que no vol explicar.
- Al final de la unitat hi ha algunes propostes per a donar-li continuïtat.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "*Estar enamorat*".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "*Sensacions i vivències*".
- Fotocòpia per grup de la fitxa "*Què vol dir?*".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "*La primera norma de l'amor*".

Aquesta unitat està inspirada en el crèdit variable GREM (1997) *El coneixement d'un mateix*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana - Text.

El text de la fitxa "*Sensacions i vivències*" es de LIENAS, G. (2001) *Així és la vida Carlota*. Barcelona: Ed. Empúries.

1

Treball individual i posada en comú: fitxa: “Sensacions i vivències”

Objectiu: Reflexionar sobre els sentiments i les primeres experiències amoroses.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa “Sensacions i vivències” als nois i a les noies. Llegir en veu alta el text.

Sensacions i vivències

“Però, tot d’una, algú va canviar la música. Ara ja no sonava un rock frenètic, sinó una cançó lenta de Bruce Springsteen. Vaig tombar-me cap a la sala per protestar al discjockey, però no vaig dir res. En Jordi va abaixar amb suavitat la tapa del tocadiscs, va allunyar-se’n i va venir cap a mi. Va agafar-me i vam començar a ballar molt a la vora l’un de l’altre.

De seguida vaig deixar d’amoïnar-me pel que feien els altres. Només sentia la música i notava les mans del Jordi damunt les meves espatlles. Em va estrènyer amb força. Vaig quedar ben parada. “El tímid”, vaig pensar. Però després vaig reaccionar i li vaig tornar l’abraçada. Sentia el seu alè càlid al coll. Notava l’olor de la seva pell, la del seu sabó i la de la llana del seu jersei.

De mica en mica, ens havíem anat allunyant del grup i ens havíem posat darrera d’un arbre. M’agradava estar-me allí amb en Jordi i sentir el seu cos tan a la vora del meu. Aleshores em va fer un petó. Per ser el primer, va resultar molt curt i no tan espantós com jo me l’havia imaginat. Però va ser molt dolç. Estava contenta: ara ja sabia que a en Jordi també li agradaven les meves carícies, com a mi m’agradaven les seves; ara ja no tenia dubtes, com aquell matí al cine.

Després ens vam fer molts més petons fins que vam sentir la veu de la mare, que ens deia que féssim el favor d’entrar a dins, que era molt fosc i feia molt de fred. Jo no me n’havia adonat.”

GEMMA LIENAS

**T’has sentit alguna vegada com la Carlota, encara que sigui en situacions diferents?
Et sembla que la Carlota està enamorada?
Com sabem que ens hem enamorat de debò?
Què fem quan ens agrada algú?**

2. Posar en comú les respostes i establir un comentari col·lectiu que permeti als alumnes exposar experiències, sentiments i opinions referides a l’amor i les relacions afectives.

2

Treball per grups i posada en comú: fitxa “Què vol dir?”

Objectiu: Identificar sentiments i sensacions a l’entorn de diferents tipus de relacions afectives.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Fer grups de dues o tres persones i repartir a cada grup la fitxa “Què vol dir?”. Cada grup podrà treballar o tots quatre o una parella de conceptes.

2. Posar en comú les definicions i els exemples que cada grup ha estat treballant. Mentre, a la pissarra es pot reproduir el quadre i omplir-lo amb les aportacions dels diferents grups, per tal de reflectir el treball col·lectiu.

És important que s'estableixi un debat sobre les diferents concepcions i visions del tema. A més, cal promoure una vivència en positiu de les relacions.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quines diferències trobeu entre agradar-se i enamorar-se?

Us ha estat fàcil diferenciar entre aquests tipus de relacions afectives?

Creieu que es posen en joc els mateixos sentiments en tots els casos?

Hi ha coses que passen més sovint que altres?

Què tenen de positiu tots aquests tipus de relacions afectives?

Creieu que aquests sentiments són els mateixos en les relacions heterosexuales i les homosexuals?

Creieu que es parla prou d'aquests temes?

3

Treball individual i posada en comú: fitxa "La primera norma de l'amor"

Objectiu: Prendre consciència de la necessitat de basar qualsevol relació afectiva en el respecte a l'altra persona.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa "La primera norma de l'amor". Aquesta fitxa es treballa individualment.
2. Posar en comú les respostes i intentar arribar a un acord sobre una possible segona norma de l'amor.

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- Si es vol aprofundir en el tema de la homosexualitat amb adolescents una possibilitat és veure la pel·lícula *Beautiful thing* (1995) dirigida per Hettie Macdonald i comentar-la.
- A la classe de llengua, es poden treballar poesies d'amor de diferents autors com a treball.

Sensacions i vivències

“Però, tot d’una, algú va canviar la música. Ara ja no sonava un rock frenètic, sinó una cançó lenta de Bruce Springsteen. Vaig tombar-me cap a la sala per protestar al discjockey, però no vaig dir res. En Jordi va abaixar amb suavitat la tapa del tocadiscs, va allunyar-se’n i va venir cap a mi. Va agafar-me i vam començar a ballar molt a la vora l’un de l’altre.

De seguida vaig deixar d’amoïnar-me pel que feien els altres. Només sentia la música i notava les mans del Jordi damunt les meves espatlles. Em va estrènyer amb força. Vaig quedar ben parada. “El tímid”, vaig pensar. Però després vaig reaccionar i li vaig tornar l’abraçada. Sentia el seu alè càlid al coll. Notava l’olor de la seva pell, la del seu sabó i la de la llana del seu jersei.

De mica en mica, ens havíem anat allunyant del grup i ens havíem posat darrera d’un arbre. M’agradava estar-me allí amb en Jordi i sentir el seu cos tan a la vora del meu. Aleshores em va fer un petó. Per ser el primer, va resultar molt curt i no tan espaterrant com jo me l’havia imaginat. Però va ser molt dolç. Estava contenta: ara ja sabia que a en Jordi també li agradaven les meves carícies, com a mi m’agradaven les seves; ara ja no tenia dubtes, com aquell matí al cine.

Després ens vam fer molts més petons fins que vam sentir la veu de la mare, que ens deia que féssim el favor d’entrar a dins, que era molt fosc i feia molt de fred. Jo no me n’havia adonat.”

GEMMA LIENAS

T'has sentit alguna vegada com la Carlota, encara que sigui en situacions diferents?

Et sembla que la Carlota està enamorada?

Com sabem que ens hem enamorat de debò?

Què fem quan ens agrada algú?

Què vol dir?

enamorar-se

Què vol dir?

Quins sentiments provoca?

agradar

Què vol dir?

Quins sentiments provoca?

estimar

Què vol dir?

Quins sentiments provoca?

enrotllar-se

Què vol dir?

Quins sentiments provoca?

La primera norma de l'amor

Gairebé tots els aspectes de la vida humana tenen a veure amb la relació entre les persones. L'amor, l'afectivitat i el sexe són modalitats diverses de relació entre les persones.

Ara, la qüestió és saber si hi ha cap norma que ens indiqui com han de ser les relacions entre les persones en el terreny de l'amor.

La primera norma per a totes les relacions entre les persones, és:

“No tractis mai una persona com si fos una cosa”

Completa les frases següents:

De quina manera podem tractar les coses?

Les coses es poden vendre

Les coses.....

Les coses.....

De quina manera hem de tractar les persones?

Les persones hem de tractar-les amb consideració

Les persones.....

Les persones.....

- **Escriu altres pautes o normes que s'haurien de seguir en les relacions amoroses.**
- **Recorda o inventa't casos de relació amorosa en què alguna de les persones és tractada com una cosa i exposa'ls per escrit en un full a part.**

Qui sóc jo?

Tema: Autoconeixement, reconeixement de trets de caràcter, introducció a la reflexió i escriptura personals.

Cicle: 2n

Objectius:

- Reflexionar sobre els trets més característics de la pròpia manera de ser.
- Definir els aspectes més destacables de la pròpia personalitat.
- Motivar els hàbits de reflexió i d'escriptura personals.

Guió de la unitat:

1. Treball individual i posada en comú: fitxa *"Quin símbol escolliries per a tu?"*.
2. Treball individual i per parelles: fitxa *"si-jo-fos.com"*.
3. Treball col·lectiu: fitxa *"El diari personal d'Anne Frank"*.
4. Frases inacabades i posada en comú: fitxa *"Penso que..."*.
5. Treball individual: fitxa *"El meu diari personal"*.

Indicacions:

- En el treball sobre el diari personal, cal mantenir un equilibri entre la privacitat de la vida dels i les alumnes i el fet d'assegurar-se que estan fent el que se'ls demana.
- Al final de la unitat hi ha algunes propostes per a donar-li continuïtat.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *"Quin símbol escolliries per a tu?"*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *"si-jo-fos.com"*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa *"El diari personal d'Anne Frank"*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *"Penso que..."*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *"El meu diari personal"*.

El contingut de la fitxa *"si-jo-fos.com"* està inspirada en BATLLE, J. (1993) *Aquí...un amic*. Vic: Eumo (col·lecció Senderi, quaderns d'educació ètica).

El text de la fitxa *"El diari d'Anne Frank"* és de FRANK, A. (5a ed., 1996) *Diari d'Anne Frank*. Barcelona: Plaza y Janés.

1

Treball individual i posada en comú: fitxa: “Quin símbol escolliries per a tu?”

Objectiu: Introduir el tema de l'autoconeixement i motivar els i les alumnes per a la sessió.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa “Quin símbol escolliries per a tu?”. Demanar als nois i a les noies que pensin quin és el símbol que escollirien per representar-se a si mateixos/es i per què.

No poden comentar res amb la resta de companys/es fins que no hagin respost per escrit els motius de la seva elecció.

2. Després, posar en comú amb el conjunt de la classe quins símbols han tingut més èxit, quins menys, etc. En la posada en comú cal fer sortir valoracions i opinions sobre ells mateixos.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quin símbol has escollit?

Per què? T’hi assembles?

T’ha resultat fàcil escollir-ne un?

Amb quins altres has dubtat?

2

Treball individual i per parelles: fitxa “si-jo-fos.com”

Objectiu: Definir sobre la pròpia manera de ser.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa “si-jo-fos.com” i demanar que s’ompli individualment.
2. Formar parelles. Cadascú ha d’intentar esbrinar quines respostes ha donat el company/a a les preguntes de la fitxa “si-jo-fos.com”, així com explicar per què han donat aquestes respostes i no unes altres.

Segons el grau de confiança i el clima que hi hagi en el grup, les parelles poden ser fetes aleatòriament, de manera que s'hagin de parlar persones que no es coneixen gaire, o bé escollir-se entre ells/es mateixos/es.

També es pot pensar a fer més d'un aparellament de forma que cada alumne/a hagi de comentar les seves respostes amb dos o tres companys/es diferents.

Treball col·lectiu: fitxa "El diari personal d'Anne Frank"

Objectiu: Motivar els hàbits de reflexió i d'escriptura personals.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Dedicar una estona a explicar el personatge d'Anne Frank i la importància històrica que ha tingut el seu diari.

Algunes dades que poden ajudar en aquesta tasca són:

Anne Frank va ser una noia jueva que es va exiliar amb la seva família a Holanda per escapar-se de la persecució de Hitler; però un cop allà, també es van haver d'amagar. Anne tenia aleshores 13 anys, i van viure durant prop de dos anys amb la seva família (pare, mare, germana Margot), un altre matrimoni amb el seu fill Peter i un home sol, tots amagats en les habitacions de darrere unes oficines sense que cap dels treballadors ho sabés, de manera que havien de vigilar molt. Només ho sabien dos amics, que els ajudaven portant-los menjar. Anne Frank va escriure en un diari durant tot aquest temps, sobre el que sentia, les notícies que arribaven de fora, les baralles familiars, el seu amor per Peter...

Poc abans que s'acabés la guerra, els soldats alemanys van trobar l'amagatall. Anne Frank va morir en un camp de concentració, com tots els altres, excepte el seu pare, que després va trobar el diari personal i va decidir publicar-lo perquè quedés a la història un testimoni més de la persecució nazi.

2. Repartir la fitxa "El diari personal d'Anne Frank" o posar la transparència. Llegir en veu alta els fragments del diari, assegurar que s'han comprès i comentar-los.

El diari personal d'Anne Frank

Dissabte, 20 de juny de 1942

"Aquesta és la raó d'aquest diari: imaginar una amiga que he esperat durant tant de temps. No fixaré en aquestes pàgines una sèrie de fets rellevants com sol fer la majoria de la gent; vull que el "Diari" sigui la meva amiga i li diré "Kitty". (...)

Dissabte, 7 de novembre de 1942

Estimada Kitty;

La mare està terriblement irritable, la qual cosa sempre presagia estones desagradables per a mi. És una senzilla casualitat que el pare i la mare mai renyin la Margot i sempre l'emprenquin amb mi, per qualsevol cosa. Ahir de nit, per exemple: la Margot llegia un llibre que té uns gravats preciosos; es va aixecar, deixà el llibre de cara amunt per continuar llegint-lo més tard i se'n va anar a dalt. Jo no feia res en aquell moment; vaig agafar el llibre i vaig començar a mirar els dibuixos. La Margot va tornar, va veure el seu llibre a les meves mans, va arrufar les celles i em va dir que li tornés. Com que el vaig voler seguir mirant un moment més, la Margot es va irritar. Aleshores la mare va intervenir: "Torna-li el llibre a la Margot. L'estava llegint ella", va dir. Va entrar el pare; no sabia de què es tractava, però va veure la cara d'ofesa de la Margot i immediatament la va emprendre amb mi. "M'agradaria saber què diries si alguna vegada la Margot comencés a llegir algun dels teus llibres". Vaig cedir al moment; vaig deixar el llibre i vaig sortir de l'habitació –segons ells– enfadada. Però dona la casualitat que no em sentia enfadada ni ofesa, sinó senzillament desgraciada. No era just que el pare jutgés sense saber la causa de la discussió. No li hauria tornat el llibre a la Margot molt més de pressa si el pare i la mare no haguessin intervingut? De seguida es van posar de part seva, com si fos víctima d'una gran injustícia. És natural que la mare defensés la Margot. Sempre es donen suport l'una a l'altra. Hi estic tan acostumada, que tant els escàndols de la mare com els capritxos de la Margot em deixen completament indiferent.

FRANK, A. (5a ed., 1996) Diari d'Anne Frank. Barcelona: Plaza y Janés

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Per què diu Anne que vol escriure el diari?

Quin tipus de coses vol escriure?

Què trobeu més important d'escriure en un diari: el que es fa o el que es pensa?

Un diari pot ser un bon lloc per sincerar-se amb un mateix? I per aclarir-se? Per a què més pot servir?

Com se sentia Anne quan escrivia això? Si vosaltres féssiu un diari, hi explicariu els vostres sentiments quan us passessin coses desagradables? Per què?

Heu escrit mai sobre coses que us han passat? Per què?

Es pot explicar que moltes altres persones de totes les èpoques i edats han escrit diaris personals, amb la intenció, habitualment, de reflexionar sobre la seva vida i la seva pròpia persona.

4

Frases inacabades i posada en comú: fitxa "Penso que..."

Objectiu: Motivar els hàbits de reflexió i d'escriptura personals.

Aquesta activitat consta de dues parts:

The image shows a worksheet titled "Penso que..." with several lines of text, each starting with "Penso que..." and followed by a blank line for writing. The text is partially obscured but appears to be a list of prompts for reflection.

1. Repartir la fitxa "Penso que...". Cada alumne/a ha de completar les frases inacabades de forma individual.
2. Després es pot dedicar una estona a posar en comú les respostes dels alumnes, sense entrar en intimitats. Una manera de fer-ho és animant que cada alumne/a triï només una frase per contestar i comentar amb la resta de membres del grup-classe. També pot ser interessant preguntar quines qüestions els ha costat més de respondre i per què.

Treball individual: fitxa "El meu diari personal"

Objectiu: Fer una pràctica de reflexió i escriptura personal.

Demanar als i les alumnes que pensin una situació important de la seva vida ja sigui agradable o desagradable.

Repartir la fitxa "El meu diari personal" o demanar que cada alumne/a tregui un full en blanc. Cada noi o noia hauria de fer un escrit que pogués formar part del seu diari personal en el moment en el que va tenir lloc aquella situació.

Convé aclarir que aquest treball serà confidencial i que, per tant, doncs, cal intentar ser sincers amb un mateix/a. De totes maneres, el professor/a pot fer una volta per la classe per assegurar que els nois i noies escriuen sense mirar el contingut dels textos.

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- Elaborar una pàgina web o una presentació en Power Point sobre un mateix.
- Proposar als alumnes de construir una "càpsula del grup", de manera que algú que la trobés anys després, pogués dir com era el grup i les persones que el conformaven. Es poden incloure fotografies, objectes representatius, i tot allò que els alumnes considerin oportú.
- A 4rt, es pot lligar aquesta unitat amb la preparació del propi Currículum Vitae.

Quin símbol escolliries per a tu?

Escull un símbol d'aquests per presentar-te.

Explica per què has escollit aquest símbol.

<http://www.si-jo-fos.com>

Què series si fóssis...?

Si fos un color, seria...

Si fos un arbre, seria...

Si fos una persona, seria...

Si fos una cosa, seria...

Perquè jo sóc...

Enviar

El diari personal d'Anne Frank

Dissabte, 20 de juny de 1942

“Aquesta és la raó d'aquest diari: imaginar una amiga que he esperat durant tant de temps. No fixaré en aquestes pàgines una sèrie de fets rellevants com sol fer la majoria de la gent; vull que el “Diari” sigui la meva amiga i li diré “Kitty”. (...)”

Dissabte, 7 de novembre de 1942

Estimada Kitty;

La mare està terriblement irritable, la qual cosa sempre presagia estones desagradables per a mi. És una senzilla casualitat que el pare i la mare mai renyin la Margot i sempre l'emprenquin amb mi, per qualsevol cosa. Ahir de nit, per exemple: la Margot llegia un llibre que té uns gravats preciosos; es va aixecar, deixà el llibre de cara amunt per continuar llegint-lo més tard i se'n va anar a dalt. Jo no feia res en aquell moment; vaig agafar el llibre i vaig començar a mirar els dibuixos. La Margot va tornar, va veure el seu llibre a les meves mans, va arrufar les celles i em va dir que li tornés. Com que el vaig voler seguir mirant un moment més, la Margot es va irritar. Aleshores la mare va intervenir: “Torna-li el llibre a la Margot. L'estava llegint ella”, va dir. Va entrar el pare; no sabia de què es tractava, però va veure la cara d'ofesa de la Margot i immediatament la va emprendre amb mi. “M'agradaria saber què diries si alguna vegada la Margot comencés a llegir algun dels teus llibres”. Vaig cedir al moment; vaig deixar el llibre i vaig sortir de l'habitació –segons ells– enfadada. Però dóna la casualitat que no em sentia enfadada ni ofesa, sinó senzillament desgraciada. No era just que el pare jutgés sense saber la causa de la discussió. No li hauria tornat el llibre a la Margot molt més de pressa si el pare i la mare no haguessin intervingut? De seguida es van posar de part seva, com si fos víctima d'una gran injustícia. És natural que la mare defensi la Margot. Sempre es donen suport l'una a l'altra. Hi estic tan acostumada, que tant els escàndols de la mare com els capritxos de la Margot em deixen completament indiferent.

Penso que...

Completa les frases següents:

Recordo amb especial gust el moment de la meva vida en el qual...

Si pogués tornar enrere canviaria...

El que més em preocupa actualment és...

Estic orgullós/a de...

El més injust que he viscut mai és...

Mai oblidaré el dia que...

Sempre he somiat que...

Actualment, les persones més importants de la meva vida són...

Vull disculpar-me

Tema: Valoració de l'habilitat de demanar perdó en situacions diverses.

Cicle: 2n

Objectius:

- Prendre consciència de la necessitat i el sentit de demanar disculpes.
- Conèixer diferents estratègies per demanar perdó.
- Practicar l'habilitat de demanar disculpes.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir de les fotografies: fitxa "Disculpes".
2. Comentari col·lectiu a partir d'un text: fitxa "Ho sento".
3. Treballar sobre un model: "Com hem de demanar disculpes?".
4. Role-playing i posada en comú: representar situacions de demanar disculpes.

Indicacions:

- És important que els i les alumnes aprenguin diferents maneres de demanar disculpes, segons la circumstància.
- A banda de l'aspecte tècnic, és important treballar el sentit de l'habilitat i els sentiments que se'n deriven.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Disculpes".
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Ho sento".
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Com hem de demanar disculpes?".

1

Comentari col·lectiu a partir de les fotografies: fitxa “Disculpes”

Objectiu: Introduir l’habilitat de demanar disculpes i motivar l’alumnat per a la sessió.

Repartir la fitxa “Disculpes” a cada alumne o posar la transparència i demanar als i a les alumnes que observin les fotografies i pensin la història que hi ha al darrere de cada fotografia.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Per quins motius creus que en la primera fotografia un personatge li demana disculpes a l’altre? I en la segona? I en la tercera? Què tenen en comú?

Què creus que li diu?

Què sent i pensa el personatge que demana perdó? I l’altre?

Creus que li costa demanar disculpes?

Què sent i pensa la persona que rep les disculpes?

Què creus que farà o dirà?

2

Comentari col·lectiu a partir d’un text: fitxa “Ho sento”

Objectiu: Analitzar situacions en què hi hagi la necessitat de disculpar-se.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa “Ho sento” a cada alumne/a o posar la transparència. Fer-ne una lectura en veu alta; després, comentar-la amb tot el grup-classe.

Ho sento

La Teresa va anar ahir al vespre amb les seves amigues al concert que havia estat esperant durant tot aquest any. A la tarda, estava nerviosa pensant què podia posar-se per aquesta ocasió tan especial. Malgrat estar farta de sentir dir al seu germà que no vol que es posi la seva roba, a l’últim moment va decidir agafar una camisa que li agrada molt del seu armari, sense demanar-li permís, ja que en aquells moments ell no era a casa.

Ja en el concert, la calor era insuportable. Per això, la Teresa va decidir treure’s la camisa i lligar-se-la a la cintura. Quan va sortir del concert, però, es va donar compte que l’havia perdut enmig de la multitud. Per més que va buscar-la, no la va trobar.

Avui el seu germà ha quedat per sortir a fer una volta amb la seva xicota. Ha pensat que es posarà aquella camisa que ella li va regalar, però quan obre l’armari no la troba enlloc. Per això, s’acosta a l’habitació de la Teresa i li pregunta si en sap alguna cosa...

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Com creus que es sent la Teresa quan el seu germà li pregunta per la camisa?

Què creus que li dirà la Teresa al seu germà?

Creus que li costarà dir-li la veritat?

Segons allò que la Teresa li digui...com creus que es pot sentir el seu germà?

Si es veu oportú, es pot demanar als alumnes que representin la conversa entre la Teresa i el seu germà.

2. Deixar un temps perquè els alumnes pensin i escrigui breument un cas viscut similar al que s'ha treballat. Després s'anoten a la pissarra les situacions que han pensat els alumnes, amb les persones implicades i la forma de resolució.
3. Treballar amb tot el grup-classe la importància de saber demanar disculpes a les persones que ens envolten, la necessitat i utilitat en diferents situacions.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Per què creieu que de vegades cal demanar disculpes?

Quin sentit té?

Per a què serveix?

3

Treball sobre un model: “Com hem de demanar disculpes?”

Objectiu: Treballar els passos bàsics per demanar disculpes en diferents situacions.

Aquesta activitat es pot dur a terme de dues maneres.

- a) Fer sorgir els passos a partir de la pluja d'idees dels mateixos/es alumnes. Arribar a establir unes normes o criteris sobre com hem de demanar disculpes.
- b) Presentar el model, a partir d'una transparència o una fotocòpia de la fitxa “Com hem de demanar disculpes?”.

1. Adonar-te del que has fet malament.

2. Decidir demanar disculpes.

3. Dir que ho sents i reconèixer l'error.

4. En la mesura que puguis busca solucions i intenta que no torni a passar.

4

Role-playing i posada en comú: representar situacions de demanar disculpes

Objectiu: Reconstruir situacions en principi problemàtiques tenint en compte els aprenentatges realitzats durant la unitat didàctica.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Demanar als alumnes que per parelles es distribueixin algunes de les situacions pensades i apuntades a la pissarra en les activitats anteriors o que en pensin de noves i diferents. En cada cas, la parella haurà d'elaborar el diàleg entre les persones implicades i repartir-se els papers per representar la història davant del grup-classe.

Per a la preparació dels diàlegs també es pot demanar als i a les alumnes que construeixin una tira de vinyetes que presenti la situació i la solució més adequada utilitzant la demanda de disculpes.

2. Dur a terme les dramatitzacions. És bo que surti el màxim nombre d'alumnes a representar l'acció de donar les gràcies a algú.
3. Posar en comú les representacions.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què us ha semblat? (Primer als protagonistes i després a tota la classe).

Han seguit els passos abans treballats?

Què es podria millorar?

Com t'has sentit en demanar disculpes?

Com t'has sentit en perdonar?

En el cas que s'elaborin les vinyetes, al final de la classe es podrien retallar totes i enganxar-les en un lloc visible de la classe.

Disculpes

En Toni i la Lourdes surten junts des de fa un any.

L'altre dia es van discutir i avui en Toni diu a la Lourdes que li sap molt de greu el que va passar.

Per què creus que li demana perdó?

La Marga és la mare de la Judith. Ara escolta atentament la seva filla, que li diu que li vol demanar perdó pel que va passar ahir a la tarda. A què creus que pot referir-se?

La Rocío i la Laura són amigues de tota la vida. Fa unes setmanes es van enfadar i la Rocío creu que ara és un bon moment per dir-li que sent molt el que ha passat.

Imagina per què es van enfadar.

El Jose s'ha trobat el seu professor de guitarra al carrer. A la classe d'avui han tingut una discussió bastant forta. En Jose vol demanar-li disculpes. Quin creus que deu haver estat el motiu de la discussió?

Ho sento

La Teresa va anar ahir al vespre amb les seves amigues al concert que havia estat esperant durant tot aquest any. A la tarda, estava nerviosa pensant què podia posar-se per aquesta ocasió tan especial. Malgrat estar farta de sentir dir al seu germà que no vol que es posi la seva roba, a l'últim moment va decidir agafar una camisa que li agrada molt del seu armari, sense demanar-li permís, ja que en aquells moments ell no era a casa.

Ja en el concert, la calor era insuportable. Per això, la Teresa va decidir treure's la camisa i lligar-se-la a la cintura. Quan va sortir del concert, però, es va donar compte que l'havia perdut enmig de la multitud. Per més que va buscar-la, no la va trobar.

Avui el seu germà ha quedat per sortir a fer una volta amb la seva xicota. Ha pensat que es posarà aquella camisa que ella li va regalar, però quan obre l'armari no la troba enlloc. Per això, s'acosta a l'habitació de la Teresa i li pregunta si en sap alguna cosa...

Com hem de demanar disculpes?

1. Adonar-te del que has fet malament.
2. Decidir demanar disculpes.
3. Dir que ho sents i reconèixer l'error.
4. En la mesura que puguis busca solucions i intenta que no torni a passar.

Amics i amigues

Tema: Amistat, sentit i importància de les relacions amistoses, qualitats valuoses en la persona amiga i diferents tipus d'amistats.

Cicle: 2n

Objectius:

- Prendre consciència del sentit i valor de l'amistat.
- Construir el propi concepte d'amistat.
- Valorar de forma crítica els diferents tipus d'amistat.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir d'una cançó: fitxa "Grita...".
2. Treball per grups i posada en comú: fitxa "L'amistat és...".
3. Frases inacabades i posada en comú: fitxa "Quan penso en l'amistat".
4. Treball col·lectiu: fitxa "Altres formes d'amistat".

Indicacions:

- Pot ser interessant aprofitar situacions d'amistat que hi hagi entre els i les alumnes i que siguin conegudes per tots, amb la intenció d'extreure'n exemples visibles per a tothom i aportar aspectes positius en el desenvolupament del tema.
- La cançó de la primera activitat es pot canviar per alguna de moda que també es consideri adequada.
- Al final de la unitat hi ha algunes propostes per a donar-li continuïtat.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Grita...".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "L'amistat és...".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "Quan penso en l'amistat".
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Altres formes d'amistat".

Les frases de la fitxa "L'amistat és..." són de MIGAL (1999) Frases célebres. Madrid: Edimat Libros, S.A..

El titular i la fotografia de la fitxa "Noves formes d'amistat" ha estat extreta d'El Periódico de l'Estudiant, novembre de 2000.

1

Comentari col·lectiu a partir d'una cançó: fitxa: “Grita...”

Objectiu: Introduir la reflexió sobre el sentit de l'amistat i motivar els i les alumnes per treballar el tema..

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa “Grita...o lo poco que entendemos del significado de la palabra amistad” o la transparència de la cançó que duu aquest mateix títol del conegut conjunt Jarabe de Palo. Llegir-la en veu alta.

També pot aprofitar-se l'activitat per sentir la cançó a l'aula.

2. Després, es comenta amb tot el grup-classe.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

T'agrada la cançó? Per què?

T'identifiques amb el que diu? En què sí? En què no?

Quins creieu que són els elements essencials d'una bona amistat per als cantants?

Penseu que aquesta és l'única manera d'entendre l'amistat?

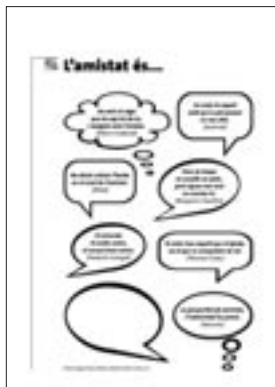
Esteu d'acord amb el que canta el grup sobre l'amistat?

Vosaltres quins aspectes destacaríeu en una bona amistat?

Com definiríeu algú que és el vostre amic?

2

Treball per grups i posada en comú: fitxa “L'amistat és...”

Objectiu: Mostrar diverses definicions i opinions sobre el que és l'amistat.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa “L´amistat és...”, en la qual hi ha un conjunt d'opinions i frases fetes d'autors cèlebres sobre el significat de l'amistat.

Formar grups de tres o quatre alumnes perquè llegeixin les diferents frases que hi ha i les comentin entre ells/es.

Es pot demanar que pensin quina és la que més els ha agradat i per què.

- Després, dedicar una estona a posar en comú el que ha estat comentant cada grup, veure si tots han entès correctament el contingut de les frases i exposar-ho davant de la resta de companys/es.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què creus que vol dir aquest autor quan afirma que l'amistat és...?

Hi estàs d'acord?

Segons el que aquí s'exposa, és senzill o complicat tenir un bon amic? Què resulta imprescindible?

I mantenir una bona amistat? Què cal tenir en compte?

Creieu que totes les persones que us envolten són els vostres amics?

Quines diferències hi pots trobar?

Quines qualitats busques en algú per considerar-la una persona amiga?

Quins creus que són els elements essencials d'una bona amistat (sinceritat, comprensió, llibertat, altruisme, respecte, etc.)?

Cada alumne/a té un temps per elaborar la seva pròpia definició d'amistat i incloure-la en el globus que resta buit en la fitxa "L'amistat és...". En acabar, es fa una posada en comú.

3

Frases inacabades i posada en comú: fitxa "Quan penso en l'amistat"

Objectiu: Reflexionar individualment sobre el sentit i valor atorgat a l'amistat.

Aquesta activitat consta de dues parts:

- Repartir la fitxa "Quan penso en l'amistat". Cada alumne ha de completar les frases inacabades de forma individual.
- Després, dedicar una estona a posar en comú les respostes dels alumnes, sense entrar en intimitats. Una manera de fer-ho és animant que cada alumne triï només una frase per contestar i comentar de manera general amb la resta de membres del grup-classe.

Treball col·lectiu: fitxa "Altres formes d'amistat"

Objectiu: Analitzar diferents tipus d'amistat.

Repartir la fitxa "Altres formes d'amistat" o posar la transparència. Deixar uns minuts perquè cada alumne/a la llegeixi i pensi entorn al tema.

Comentar amb tot el grup-classe les diferents impressions que tenen pel que fa al tema que presenta la fitxa.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Creieu que el titular és cert?

Heu estat mai en un xat?

Us agrada? Per què?

Per a què creieu que serveixen?

Què creieu que hi busca la gent?

Considereu que ha canviat la forma d'entendre l'amistat gràcies al xat?

Quines diferències hi ha entre una amistat per xat i altres formes d'amistat?

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- Que els i les alumnes portin o facin un poema, una cançó o una cita sobre l'amistat.
- Fer un mural per a penjar a la classe sobre l'amistat. Pot imitar l'estil de cal·ligrames, graffitis o com prefereixin els alumnes.

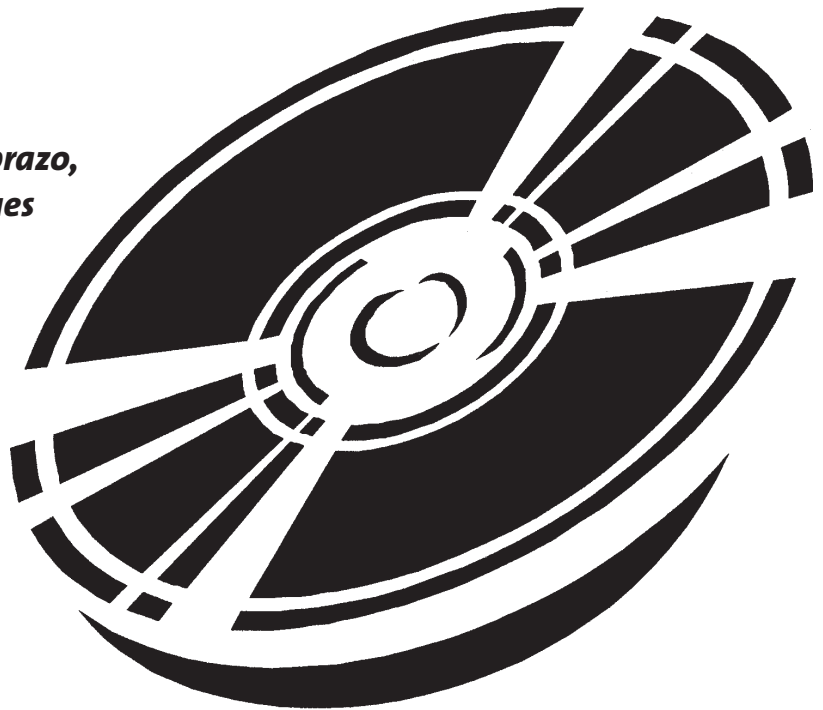

Grita... o lo poco que entendemos del significado de la palabra amistad

**¡Suéltate ya! y cuéntame
que aquí estamos para eso,
“pa” lo bueno y “pa” lo malo,
llora ahora y ríe luego.**

**Si salgo corriendo,
tú me agarras por el cuello,
y si no te escucho,
¡Grita!
Te tiendo la mano,
tú agarra todo el brazo,
y si quieres más pues
¡Grita!**

Jarabe de Palo

Aquesta és la manera que té Jarabe de Palo de definir l'amistat.

I tu, quins creus que són els ingredients essencials d'una bona amistat?

L'amistat és...

*Un amic és algú
que ho sap tot de tu,
i malgrat això t'estima.
(Elbert Hubbard)*

*Un amic és aquell
amb qui es pot pensar
en veu alta.
(Anònim)*

*No deixis créixer l'herba
en el camí de l'amistat.
(Plató)*

*Pren-te temps
en escollir un amic,
però sigues més lent
en canviar-lo.
(Benjamín Franklin)*

*El victoriós
té molts amics,
el vençut bons amics.
(Proverbi mongol)*

*És amic meu aquell que m'ajuda,
no el que es compadeix de mi.
(Thomas Fuller)*

*La prosperitat fa amistats,
i l'adversitat les prova.
(Anònim)*

Quan penso en l'amistat

Completa les frases següents:

Els meus amics i les meves amigues són...

Com creus que et veuen els teus amics o amigues?

Per escollir els amics i amigues em baso en...

El que més valoro dels amics i amigues és...

M'agradaria tornar a veure...

Amb els meus amics i amigues m'esforço en...

El que mai li faria a un amic o amiga és...

Altres formes d'amistat

Els joves s'enganxen al xat

El nombre de nois i noies que busquen amics a través dels canals de conversa d'Internet es dispara

El Periódico de l'Estudiant, novembre de 2000

Una jove internauta barcelonina xateja des de l'ordinador de casa seva.

Què n'opines de les amistats a través de la xarxa?

Parlar i entendre's

Tema: Resolució de conflictes, diàleg com a procediment per enfrontar-se a situacions problemàtiques .

Cicle: 2n

Objectius:

- Prendre consciència de la importància d'utilitzar habilitats dialògiques com a base per enfrontar-se a situacions problemàtiques en les seves relacions personals.
- Conèixer estratègies útils per a la resolució de conflictes.
- Practicar habilitats dialògiques en la resolució de conflictes.

Guió de la unitat:

1. Treball col·lectiu: identificar situacions de conflicte interpersonal.
2. Treball per parelles i posada en comú: fitxa "Analitzem un conflicte".
3. Treball sobre un model: fitxa "Com podem resoldre conflictes?".
4. Role-playing i posada en comú: la solució més adequada.

Indicacions:

- Evitar que la conversa giri al voltant de situacions conflictives que puguin violentar els alumnes. Evitar jutjar ningú quan es parli de conflictes concrets.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "Analitzem un conflicte".
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Com podem resoldre conflictes?".

Els passos de la fitxa "Com podem resoldre conflictes?" estan inspirats en PUIG, J.M. (1995) *Aprender a dialogar*. Madrid: Fundación Infancia y aprendizaje.

1

Treball col·lectiu: identificar situacions de conflicte

Objectiu: Reconèixer i analitzar conjuntament situacions de conflicte interpersonal viscudes pels mateixos alumnes.

Aquesta activitat té dues parts:

1. Començar la sessió demanant als i les alumnes una pluja d'idees sobre diferents conflictes. Aquests poden anar anotant a la pissarra.

Alguns exemples són: una discussió amb els pares que no em deixen arribar més tard de les 21:30; una situació de racisme al barri; una baralla amb un amic a qui li agrada la mateixa persona que a mi; un enfrontament amb una professora que m'ha suspès un examen; enfrontaments entre seguidors de dos equips de futbol, etc.

2. Els alumnes han de triar una de les situacions apuntades a la pissarra, preferiblement que hagin viscut personalment. Després es comentaran les situacions de forma conjunta.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quina situació has imaginat/descrit/pensat?

Per què has escollit aquesta situació i no una altra? Què va tenir de significativa?

Quin creus que va ser el motiu del conflicte?

Què en pensava cadascun dels personatges implicats?

Com creus que es van sentir?

2

Treball per parelles i posada en comú: fitxa “Analitzem un conflicte”

Objectiu: Analitzar les causes, desenvolupament i conseqüències d'un conflicte.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa “Analitzem un conflicte”. Formar parelles, els nois i noies hauran d'omplir el quadre partint del conflicte triat en l'activitat anterior o pensant-ne un de diferent.

També pot fer-se demanant als alumnes que s'inventin un còmic amb la història que han descrit. Així doncs, es tractaria de que cada alumne dibuixés la situació i pensés el diàleg entre els personatges.

2. Posada en comú del quadre o del còmic, en cas que s'hagi dut a terme.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quins són els personatges implicats en el conflicte?

Què en pensa un? I l'altre?

Quin creus que va ser el motiu de la discussió/baralla?

Què va passar abans d'arribar a aquest punt?

Què va passar concretament?

Com es van comportar les persones implicades?

Com va acabar l'assumpte?

Com es van sentir cadascun dels implicats?

Creus que el conflicte es va solucionar? Com?

Creus que aquesta era l'única forma possible de solucionar-ho?

Consideres que va ser la millor?

3. Demanar als i a les alumnes que pensin i valorin possibles solucions al conflicte mentre es van anotant a la pissarra.

Es pot acabar l'activitat triant una de les solucions per consens.

3

Treball sobre un model: "Com podem resoldre conflictes?"

Objectiu: Treballar l'ús del diàleg en la resolució de conflictes.

Aquesta activitat es pot dur a terme de dues maneres.

- a) Fer sorgir els passos a partir de la pluja d'idees dels mateixos alumnes a partir dels casos que s'han treballat a l'activitat anterior.
- b) Presentar el model, a partir d'una transparència o una fotocòpia de la fitxa "Com podem prendre decisions?".

1. Calmar-se.
2. Parlar i escoltar.
3. Buscar solucions junts.
4. Triar-ne una i complir-la.

Pot ser una bona idea elaborar un mural amb els diferents passos, per tal de fer visible una forma clara i seqüenciada d'enfrontar-se als conflictes, un model que es pugui seguir en altres ocasions.

Role-playing i posada en comú: la solució més adequada

Objectiu: *Exercitar les habilitats dialògiques en situacions de conflicte.*

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Demanar als alumnes que, per parelles o petits grups, preparin una breu representació en la qual ells mateixos dramatitzin la situació conflictiva treballada durant la sessió amb la solució finalment adoptada pel grup-classe. També es poden pensar altres situacions diferents.

És important deixar clar que en la representació s'exerciti un model positiu de resolució de conflictes. Alhora, demanarem a la resta d'alumnes que observi i prengui notes sobre si s'ha tingut en compte o no el model prèviament treballat.

2. Dur a terme les representacions i observar-les.
3. Posar en comú i comentar l'exercici del role-playing i, després, concloure amb algunes reflexions globals.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Com creieu que s'han sentit els personatges implicats ara? Què hi han guanyat l'un i l'altre?

Ha estat fàcil dur a terme la representació?

Considerem que s'ha tingut en compte el model prèviament exposat? Per què ho creieu així?

Millorariem alguna cosa? Com?

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- Introduir el tema a partir de fotografies en les que quedin reflectits conflictes diversos. Pot ser interessant que siguin els propis alumnes els que portin aquestes fotografies extretes de premsa, internet, etc.
- La unitat pot relacionar-se amb mecanismes de funcionament i convivència del centre com pot ser la mediació, l'assemblea de classe, etc.

Analitzem un conflicte

1. Explica un conflicte

2. Omple el següent quadre

Personatges
Causes
Conseqüències
S'ha solucionat? Com?

Com podem resoldre conflictes?

1. Calmar-se.
2. Parlar i escoltar.
3. Buscar solucions junts.
4. Triar-ne una i complir-la.

Prejudicis i racisme

Tema: Prejudicis i diferències culturals, reconeixement de la diversitat i valoració positiva d'aquesta com a enriquiment mutu.

Cicle: 2n

Objectius:

- Analitzar críticament els prejudicis i el seu origen.
- Desenvolupar l'empatia.
- Reconèixer i valorar l'intercanvi cultural històric i actual en la nostra societat.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir d'un còmic: fitxa "Prejudicis".
2. Role-playing i posada en comú: jo immigrant.
3. Treball individual i posada en comú: fitxa "I tu, d'on vénis?".
4. Comentari col·lectiu a partir d'un text: fitxa "Què són els prejudicis?".

Indicacions:

- És important diferenciar entre els fets reals i les opinions sobre la realitat.
- Cal tenir en compte el tipus d'alumnat a l'hora de tractar el tema, de manera que ningú no es senti violentat personalment.
- Al final de la unitat hi ha algunes propostes per a donar-li continuïtat.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "Prejudicis".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "I tu, d'on vénis?".
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Què són els prejudicis?".

El còmic de la fitxa "Prejudicis" és de Comisió Europea (1998) *¿Racista yo?* Luxemburg: Oficina de publicaciones oficiales de las comunidades europeas.

L'activitat de la fitxa "I tu, d'on vénis?" està inspirada en el vídeo educatiu "Som iguals o diferents" a *Diversitat i convivència* dels Serveis de Cultura Popular (1996).

El text de la fitxa "Què són els prejudicis?" és de JELLOUNT, T. (1998) *El racisme explicat a la meva filla*. Barcelona: Empúries.

1

Comentari col·lectiu a partir d'un còmic: fitxa "Prejudicis"

Objectiu: Introduir el tema i el debat del racisme a l'aula a través d'una situació concreta.

Repartir la fitxa "Prejudicis". Fer una lectura en veu alta i comentar la situació que s'hi descriu.

Comentar a classe el còmic, així com altres situacions o exemples de prejudicis i racisme que es donin en el nostre entorn.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Què és el que passa en aquestes vinyetes?

Per què creieu que la dona gran actua d'aquesta manera?

Com creieu que es senten els diferents personatges que hi surten?

Creieu que aquesta és una situació habitual en la nostra societat?

Coneixeu altres situacions en què també s'haguessin pogut donar actituds racistes?

Quines creieu que són les persones que acostumen a patir aquestes situacions?

Vosaltres n'heu patit alguna de similar?

Com creieu que actuaríeu si estiguéssiu en el lloc de la llogatera?

També pot ser interessant buidar alguns dels globus del còmic i iniciar el tema demanant als nois i noies que s'imaginin la història i que omplin els buits.

2

Role-playing i posada en comú: jo immigrant

Objectiu: Analitzar les dificultats amb què es troben les persones immigrants i desenvolupar alhora l'empatia dels alumnes.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Fer grups de dues o tres persones i demanar que pensin una situació de discriminació. Aquesta pot ser del tipus: dificultats que troba una persona immigrant quan va a sol·licitar una feina, per llogar un pis, comprar alguna cosa en una botiga, etc.

2. Dur a terme les representacions.
3. Posar en comú les representacions.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Com creus que has fet la representació? (Primer, han de respondre els protagonistes i després els observadors).

T'ha estat fàcil o difícil?

Per què?

Com t'has sentit representant aquest paper?

Quins arguments s'han utilitzat per cadascun dels personatges?

Quina postura s'ha mantingut durant la representació?

Pensa alternatives als arguments utilitzats per als teus companys.

3

Treball individual i posada en comú: fitxa "I tu, d'on vénis?"

Objectiu: Reconèixer la diversitat cultural, ètnica i racial com una realitat en la nostra societat, fins i tot en la pròpia família, i reflexionar sobre la idea d'intercanvi cultural.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa "I tu, d'on vénis?" a cada alumne/a per respondre-la individualment.

Si l'activitat resulta complicada, es poden escriure els països d'origen a la pissarra i fer que l'activitat consisteixi a relacionar cada objecte amb un país:

La solució a l'exercici és: Pizza: italiana; lletres: llatines; sistema de regadiu: àrab; cafè: Colòmbia, brasiler, etc.; xifres: àrabs; les meves vacances: cadascú ha de respondre on ha anat de vacances recentment; paraules i dites: àrabs; parxís: de l'Índia; paper: egipcis.

2. Posada en comú del treball realitzat. Els nuclis de la discussió seran dos: el tema de la interculturalitat i l'intercanvi cultural, i el tema de la família, la seva procedència i els moviments migratoris.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

- Us havíeu qüestionat mai sobre la procedència de les coses que apareixen en aquesta fitxa?**
- En coneixeu d'altres que també siguin originàries d'altres indrets? Quines? D'on són?**
- Us imagineu la vida sense moltes d'aquestes coses de les quals estem parlant?**
- Quants de vosaltres teniu familiars que provenen d'altres regions o països?**
- Per què creieu que hi ha persones que van a viure a un país diferent al seu?**

4

Comentari col·lectiu a partir d'un text: fitxa “Què són els prejudicis”

Objectiu: Tancar el tema de la unitat i arribar a algunes conclusions finals.

Repartir la fitxa “Què són els prejudicis?” o posar la transparència. Llegir en veu alta, comentar i extreure conclusions amb tot el grup-classe que permetin tancar el tema.

Què són els prejudicis?

“- Diguem que l'animal no té sentiments preestablerts. L'home, en canvi, té això que anomenem prejudicis. jutja els altres abans de conèixer-los. Creu saber d'entrada què són i què valen. Moltes vegades s'equivoca. I la seva por ve d'aquí. I és per combatre la por que l'home es llença a la guerra. Quan parlo de la por no dic que es posi a tremolar. Al revés, la por li desperta agressivitat. Se sent amenaçat i ataca. El racista és agressiu.

- Llavors, és per culpa del racisme que hi ha guerres?
- Algunes sí. En el fons, hi ha una voluntat de robar els béns dels altres. S'usa el racisme i la religió per empènyer la gent a l'odi, perquè es detestin abans de conèixer-se. Hi ha la por de l'estranger, por que em prengui la casa, el treball, la dona. La ignorància alimenta la por. No sé qui és aquest estranger, i ell tampoc no sap qui sóc jo.”

“- Aprendre a conèixer-se, a parlar, a riure junts, intentar compartir les alegries, però també les penes, mostrar que sovint tenim les mateixes preocupacions: és això el que podria fer recular el racisme. El viatge també pot ser un bon mitjà per conèixer millor els altres. Montaigne (1533-1592) ja animava els seus compatriotes a viatjar i a observar les diferències. Per ell, el viatge era el millor mitjà de “fregar i llimar el nostre cervell amb el cervell d'algú altre”. Conèixer els altres per conèixer-se millor un mateix.”

JELLOUN, T. (1998) *El racisme explicat a la meua filla*. Barcelona: Empúries.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

- Quina definició fa l'autor dels prejudicis?**
- Quines són les solucions que proposa per aturar el racisme?**
- Estàs d'acord amb ell?**
- Quina és la relació entre ignorància i por segons l'autor?**
- I amb el racisme?**

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- Visionar i comentar la pel·lícula *Bwana* (1996), del director Imanol Uribe, que mostra algunes de les cares que té el racisme.
- Aprofitar el tractament d'aquest tema per intercanviar experiències de diferents cultures. Una possibilitat és a través de festes i celebracions.
- Fer un treball de recerca amb premsa, Internet o altres mitjans de comunicació amb notícies que facin referència a situacions de discriminació.

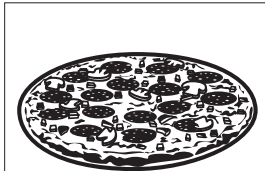
Prejuicios

I tu, d'on vén's?

Digues la procedència originària de les coses representades en les icones:

Pizza

ABCDEF
GHIJKL
MNÑOP
QRSTUV
WXYZ

Lletres

Sistema de regadiu

Cafè

1 2 3
4 5 6
7 8 9

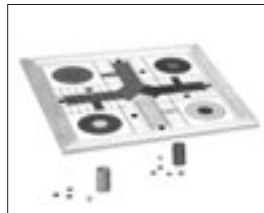
Xifres

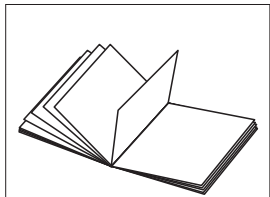
Les teves vacances

“espinacs”
“aixeta”
“Fer les coses
a la babalà”

Paraules i dites

Parxís

Paper

Ara pensa en la teva família:

Has nascut a Catalunya? Sempre has viscut aquí?

D'on són els teus pares? I els teus avis? Saps si algú de la teva família prové d'alguna altra regió?

Alguna persona de la teva família ha hagut d'anar a viure fora? On?

Què són els prejudicis?

“- Diguem que l’animal no té sentiments preestablerts. L’home, en canvi, té això que anomenem prejudicis. Jutja els altres abans de conèixer-los. Creu saber d’entrada què són i què valen. Moltes vegades s’equivoca. I la seva por ve d’aquí. I és per combatre la por que l’home es llença a la guerra. Quan parlo de la por no dic que es posi a tremolar. Al revés, la por li desperta agressivitat. Se sent amenaçat i ataca. El racista és agressiu.

- Llavors, és per culpa del racisme que hi ha guerres?
- Algunes sí. En el fons, hi ha una voluntat de robar els béns dels altres. S’usa el racisme i la religió per empènyer la gent a l’odi, perquè es detestin abans de conèixer-se. Hi ha la por de l’estranger, por que em prengui la casa, el treball, la dona. La ignorància alimenta la por. No sé qui és aquest estranger, i ell tampoc no sap qui sóc jo.”

“- Aprendre a conèixer-se, a parlar, a riure junts, intentar compartir les alegries, però també les penes, mostrar que sovint tenim les mateixes preocupacions: és això el que podria fer recular el racisme. El viatge també pot ser un bon mitjà per conèixer millor els altres. Montaigne (1533-1592) ja animava els seus compatriotes a viatjar i a observar les diferències. Per ell, el viatge era el millor mitjà de “fregar i llimar el nostre cervell amb el cervell d’algú altre”. Conèixer els altres per conèixer-se millor un mateix.”

Decidir-se

Tema: Reconeixement dels criteris que intervenen en el procés de presa de decisions i els passos que s'han de seguir.

Cicle: 2n

Objectius:

- Prendre consciència de la importància de reflexionar abans de prendre una decisió.
- Conèixer els criteris que intervenen a l'hora de decidir.
- Practicar la presa de decisions en diferents situacions i circumstàncies.

Guió de la unitat:

1. Treball per grups i posada en comú: fitxa *"Quina motxilla vols?"*.
2. Discussió de dilema moral: fitxa *"L'oportunitat de la meva vida"*.
3. Treball sobre un model: fitxa *"Com prendre decisions?"*.
4. Role-playing i posada en comú: representar situacions de presa de decisions.

Indicacions:

- A banda de l'aspecte tècnic, és important treballar el sentit de l'habilitat i els sentiments que se'n deriven.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa *"Quina motxilla vols?"*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *"L'oportunitat de la meva vida"*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa *"Decisions i conseqüències"*.
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa *"Com podem prendre decisions?"*.

Treball per grups i posada en comú: fitxa “Quina motxilla vols?”

Objectiu: Introduir el tema, motivar i exercitar-se en la destresa d'escollir i de justificar l'elecció.

Aquesta activitat té tres parts:

1. Repartir la fitxa “Quina motxilla vols?”. Demanar que l'observin i pensin individualment quina comprarien i per què ho farien.
2. Després, en grups de tres persones, comentar la seva elecció. Cal deixar clar que no es tracta de posar-se d'acord, ni tant sols d'intentar-ho.
3. Finalment, posar en comú el que ha escollit cada alumne/a.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quina motxilla triaries?

Per què la triaries? Quines raons tens per triar-la?

Per què no has escollit la...?

T'ha costat triar-ne una? Per què?

En què heu pensat per decidir-vos per una motxilla i per deixar-ne una altra?

En quines altres coses haguéssiu pogut pensar?

Heu pensat en els diners? Per què?

Heu pensat en la marca? Per què?

Heu pensat en la utilitat? Per què?

Heu pensat en la opinió dels companys? Per què?

Comentar col·lectivament la importància de cada criteri i el fet de si en respondre la pròpia elecció s'ha aplicat el criteri que s'està comentant.

Discussió de dilema moral: fitxa “L’oportunitat de la meva vida”

Objectiu: Treballar el raonament per prendre decisions de caire moral.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa “L’oportunitat de la meva vida”. A continuació, llegir-la en veu alta i aclarir-ne el contingut, de manera que ningú tingui dubtes sobre la situació que es planteja.

L’oportunitat de la meva vida

La Marta té 17 anys i està a punt d’acabar segon de batxillerat. La gran il·lusió de la seva vida és estudiar Medicina. Ha estudiat molt durant tot l’any, però sap que no pot deixar de fer-ho si vol entrar en aquesta carrera, i menys ara que està en plens exàmens.

Com que estava molt cansada, ha dormit fins tard i, després de dinar, ha pensat que es posarà a estudiar a fons. Però abans ha d’anar un moment al súper a comprar un encàrrec per a la seva mare. En sortir del supermercat s’ha endut una gran sorpresa, perquè ha vist de lluny el Raül. Estava més maco que mai, i ha pensat que com sempre ni la mirarà. Ja fa un any que n’està enamorada, però ell sembla ignorar-la. Avui, però, ha estat diferent.

El Raül s’ha acostat a ella, li ha somrigut i li ha dit:

- Vaig a un concert aquesta tarda. T’agradaria venir amb mi?

Per un moment la Marta s’ha sentit la persona més feliç del món, per fi havia arribat la seva oportunitat. Però, i els exàmens?

2. Repartir la fitxa “Decisions i conseqüències”. Formar petits grups de nois i de noies que hauran de relacionar les diferents decisions que podria prendre la Marta amb les seves conseqüències i escollir aquella que considerin la millor. Es pot escollir més d’una opció si en el grup sorgeixen diferents opinions.

Decisions i conseqüències

A continuació es plantegen diferents decisions que podria prendre la Marta, i possibles conseqüències. Relacioneu-les com creieu més convenient. Pot haver-hi més d’una relació.

DECISIONS

- Va al concert i no estudia a la tarda.
- Estudia al màxim, fins a l’hora de marxar al concert.
- Es queda a casa estudiant i no va al concert.
- Va al concert, però es fa unes xuletetes.
- Estudia a la tarda, va al concert, i en tornar continua estudiant de matinada.
- Va al concert, però l’endemà truca als professors de l’institut dient que està malalta i que per favor repeteixin l’examen un altre dia.
- Estudia i intenta quedar un altre dia.

CONSEQÜÈNCIES

- Suspèn i s’ho passa malament al concert, perquè està pensant en l’examen de l’endemà.
- Suspèn, però ha valgut la pena.
- Aprova, però no aconsegueix entrar a la Facultat de Medicina perquè no havia rendit el suficient durant els exàmens.
- Aprova, aconsegueix la nota i s’ho passa bomba al concert.
- Aprova, però se sent malament perquè ha perdut l’oportunitat de la seva vida.
- No va al concert, però a més suspèn perquè no podia concentrar-se i no ha pogut dormir pensant en l’oportunitat perduda.

3. A continuació, es posen en comú les respostes donades pels alumnes, intentant recollir els motius que es donen pel que fa a aquest tema i establint un debat a la classe.

3

Treball sobre un model: “Com podem prendre decisions?”

Objectiu: Treballar els passos que s’han de seguir en el procés de presa de decisions de forma moral.

Aquesta activitat es pot dur a terme de dues maneres:

- a) Fer sorgir els passos a partir de la pluja d’idees dels mateixos alumnes.
- b) Presentar el model a partir d’una transparència o una fotocòpia de la fitxa “Com podem prendre decisions?”:

1. **Què has de decidir?**
2. **Quines alternatives tens?**
3. **Quins avantatges i inconvenients té cada alternativa?**
4. **Decideix-te per l’alternativa que et sembli millor.**

4

Role-playing i posada en comú: representar situacions de presa de decisions

Objectiu: Escriure i representar diàlegs en què es formulin elogis a diferents persones i per motius diversos.

Aquesta activitat consta de quatre parts:

1. Demanar als nois i a les noies que pensin i diguin, o que escriguin, situacions d’elecció en què s’han trobat i anar-les anotant a la pissarra.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quines eleccions soleu fer?

Penseu en decisions importants que heu pres o que han pres altres persones.

Per què és important?

Què cal pensar per prendre la millor decisió? Ho vas pensar?

2. Demanar que per parelles escriguin un diàleg per alguna de les situacions, es reparteixin els rols i es preparin les representacions.
En els casos en què no es consideri oportú escriure el diàleg, es demanarà que directament dramatitzin la situació.
3. Dur a terme les representacions.
4. Posar en comú les representacions, comentant els criteris que s’han utilitzat en cada cas.

Quina motxilla vols?

1.
Preu: 60€

Comentari:
és de pell

2.
Preu:

Comentari:
és un regal

3.
Preu: 41€

Comentari:
és d'excursionista

4.
Preu: 15€

Comentari:
és del mercat

5.
Preu: 32€

Comentari:
és Coronel Tapioca

6.
Preu: 36€

Comentari:
és del Marroc

7.
Preu: 54€

Comentari:
és Reebok

8.
Preu: 14€

Comentari:
és de rebaixes

L'oportunitat de la meva vida

La Marta té 17 anys i està a punt d'acabar segon de batxillerat. La gran il·lusió de la seva vida és estudiar Medicina. Ha estudiat molt durant tot l'any, però sap que no pot deixar de fer-ho si vol entrar en aquesta carrera, i menys ara que està en plens exàmens.

Com que estava molt cansada, ha dormit fins tard i, després de dinar, ha pensat que es posarà a estudiar a fons. Però abans ha d'anar un moment al súper a comprar un encàrrec per a la seva mare. En sortir del supermercat s'ha endut una gran sorpresa, perquè ha vist de lluny el Raül. Estava més maco que mai, i ha pensat que com sempre ni la mirarà. Ja fa un any que n'està enamorada, però ell sembla ignorar-la. Avui, però, ha estat diferent.

El Raül s'ha acostat a ella, li ha somrigut i li ha dit:

- *Vaig a un concert aquesta tarda. T'agradaria venir amb mi?*

Per un moment la Marta s'ha sentit la persona més feliç del món, però, i els exàmens?

Decisions i conseqüències

A continuació es plantegen diferents decisions que podria prendre la Marta, i possibles conseqüències. Relacioneu-les com creieu més convenient. Pot haver-hi més d'una relació.

DECISIONS

- Va al concert i no estudia a la tarda.
- Estudia al màxim, fins a l'hora de marxar al concert.
- Es queda a casa estudiant i no va al concert.
- Va al concert, però es fa unes xuletetes.
- Estudia a la tarda, va al concert, i en tornar continua estudiant de matinada.
- Va al concert, però l'endemà truca als professors de l'institut dient que està malalta i que per favor repeteixin l'examen un altre dia.
- Estudia i intenta quedar un altre dia.

CONSEQÜÈNCIES

- Suspèn i s'ho passa malament al concert, perquè està pensant en l'examen de l'endemà.
- Suspèn, però ha valgut la pena.
- Aprova, però no aconsegueix entrar a la Facultat de Medicina perquè no havia rendit el suficient durant els exàmens.
- Aprova, aconsegueix la nota i s'ho passa bomba al concert.
- Aprova, però se sent malament perquè ha perdut l'oportunitat de la seva vida.
- No va al concert, però a més suspèn perquè no podia concentrar-se i no ha pogut dormir pensant en l'oportunitat perduda.

Com podem prendre decisions?

1. Què has de decidir?
2. Quines alternatives tens?
3. Quins avantatges i inconvenients té cada alternativa?
4. Decideix-te per l'alternativa que et sembli millor.

Saber dir no

Tema: Resposta a les pressions de grup i situacions compromeses, assertivitat.

Cicle: 2n

Objectius:

- Prendre consciència de la importància de fer front a les pressions de grup.
- Conèixer formes concretes i diverses de dir no.
- Practicar l'exercici de dir no davant la insistència dels altres.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir d'un anunci contra les drogues: fitxa "No".
2. Treball sobre un model: "Com podem dir el que volem dir?"
3. Role-playing i posada en comú: fitxa "Dir no en situacions difícils".
4. Treball per grups i posada en comú: per què és important saber dir no?

Indicacions:

- És important que els alumnes aprenguin diferents maneres de dir no, segons per què i a qui vagi dirigida la negativa.
- A banda de l'aspecte tècnic, és important treballar el sentit de l'habilitat i els sentiments que se'n deriven. És important treballar amb exemples i situacions en què els alumnes s'hagin sentit pressionats directament.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "No".
- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "Com podem dir el que volem dir?"
- Fotocòpia per a cada grup de la fitxa "Dir no en situacions difícils".

L'anunci de la fitxa "No" pertany a una campanya publicitària de la Fundació de Ayuda contra la Drogadicción. El model "Com podem dir el que volem dir?" està inspirat en SEGURA, M.; ARCAS, M. i MESA, J. (1999) *Programa de Competència Social d'Educació Secundària Obligatoria*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Les situacions de role-playing de la fitxa "Dir no en situacions difícils" han estat extretes de GÜELL BARCELÓ, M. i MUÑOZ REDON, J. (1998) *Desconeix-te a tu mateix*. Barcelona: Edicions 62.

1

Comentari col·lectiu a partir d'un anunci contra les drogues: fitxa “No”

Objectiu: Introduir l'habilitat de saber dir no i motivar l'alumnat per a la sessió.

Repartir la fitxa “No” o posar la transparència i demanar que pensin i comentin col·lectivament si la reconeixen.

La fitxa ha de servir perquè els nois i noies, individualment o en grups, pensin i expliquin situacions en les quals s'hagin sentit pressionats. Aquestes situacions poden fer referència als seus companys i companyes, a la seva família, etc.

Després es posen en comú les situacions que han sortit. Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

- Alguns cops dius sí quan voldries dir no o quan comprens que seria millor dir no?**
- Alguna vegada us heu sentit obligats a dir o a fer el que l'altra gent vol o espera de vosaltres?**
- Qui recorda alguna situació en què s'hagi trobat amb una pressió?**
- Què vas fer?**
- Què hauria estat millor fer?**
- Quins avantatges té decidir sense deixar-nos pressionar?**
- Quins desavantatges té no saber resistir a les pressions?**

2

Treball sobre un model: “Com podem dir el que volem dir?”

Objectiu: Treballar els passos que s'han de tenir en compte per afrontar les pressions de grup.

Aquesta activitat es pot dur a terme de dues maneres:

- a) Fer sorgir els passos a partir de la pluja d'idees dels mateixos alumnes.
- b) Presentar el model, a partir d'una transparència o una fotocòpia de la fitxa “Com podem dir el que volem dir?”.

- 1. Pensar què he de fer o dir.**
- 2. Dir-ho amb seguretat**
- 3. Ser constant i tossut en la negativa.**

Role-playing i posada en comú: fitxa “Dir no en situacions difícils”

Objectiu: *Practicar i analitzar les actituds assertives davant situacions de pressió.*

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa “Dir no en situacions difícils”.

Formar grups de tres alumnes. Cada grup ha de preparar una de les situacions que es donen; poden escollir-la, intentant que entre tota la classe es treballin les tres situacions.

Dir no en situacions difícils

SITUACIÓ 1

Et trobes en una botiga. Hi ha uns pantalons que no et desagraden, però no te'ls vols comprar. El venedor insisteix molt que te'ls compres ara mateix.

Venedor: *Pots donar arguments que els pantalons estan molt bé de preu, que te'n queden pocs, que tothom els té, que et queden bé, que són l'última moda, etc.*

Protagonista: *Pots dir que no t'agraden prou, que en tens uns de molt semblants, que t'ho vols pensar més, etc.*

SITUACIÓ 2

Un amic teu et convenç per anar a una festa on no coneixes a gaire gent. Al cap d'una estona, en un grup amb què estàs parlant, t'ofereixen un porro. Tu no vols fumar, però un d'ells t'hi insisteix força.

Noi de la festa: *Vas fumar i penses que les festes són per fumar i beure. No saps què li passa i li preguntes si és petit, li fa por o té problemes, etc.*

Protagonista: *Tens molt clar que no fumaràs amb desconeguts i no vols donar explicacions o altres motius, etc.*

SITUACIÓ 3

Uns companys et diuen d'anar a uns grans magatzems a robar un CD per divertir-vos, i de passada aconseguir bona música. Malgrat que ells insisteixen, tu creus que no ho hauries de fer.

Companys: *Podeu dir que teniu molta experiència, que mai us han enxampat, que és divertit, etc.*

Protagonista: *Encara que et costa negar-t'hi, no vols anar a robar. A tu ja et van enxampar una vegada i no vols tornar-ho a passar malament, tens por, etc.*

Cada grup haurà de llegir-la, repartir-se els papers i preparar la seva representació, tenint en compte l'aplicació dels passos abans treballats. Cadascun dels personatges haurà de pensar quins arguments donarà i com intentarà sortir-se de la situació.

Mentre, la resta del grup tindrà encomanada la tasca d'observar i apuntar en quina mesura la parella està seguint els passos del model: si la persona ha aconseguit dir no, si ho ha dit de forma tranquil·la però segura, si ho ha dit mirant a l'interlocutor, s'ha mantingut en la seva decisió, quins han estat els seus arguments, etc.

2. Algunes de les parelles representen la seva situació davant del grup.
3. Posada en comú de les representacions i observacions.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Com creus que has fet la representació (primer, han de respondre els protagonistes i després els observadors)?

T'ha estat fàcil o difícil?

Per què?

Com t'has sentit representant aquest paper?

Quins arguments creus que t'han servit més?

Com creieu que ho han fet?

Considereu que la parella ha sabut sortir-se de la situació?

Quins arguments s'han utilitzat?

Quina postura s'ha mantingut durant la representació?

Pensa alternatives als arguments utilitzats pels teus companys.

4

Treball per grups i posada en comú: per què és important saber dir no?

Objectiu: Prendre consciència i reflexionar sobre la importància d'afrontar les pressions de grup i els aspectes bàsics que s'han de tenir en compte.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Demanar als nois i noies que, en grups de tres o quatre persones, pensin un lema sobre el sentit de fer front a les pressions de grup. Algunes possibilitats podrien ser "Sigueu llest. Tu tens la paraula" o "No et deixis enganyar" o "Per fer front a les pressions de grup has de tenir-ho clar", "No t'emboliquis, digues la teva!", etc.
2. Reservar un espai en què cada grup exposi i expliqui el seu lema davant la resta de companys de classe.

També pot ser una bona idea, muntar un petit mural per la classe en el qual hi hagi els diferents lemes sorgits dels mateixos alumnes de la classe.

No.

Fixa't en el missatge d'aquest anunci.

En què et fa pensar?

Com podem dir el que volem dir?

1. Pensar què he de fer o dir.
2. Dir-ho amb seguretat.
3. Ser constant i tossut en la negativa.

Dir no en situacions difícils

SITUACIÓ 1

Et trobes en una botiga. Hi ha uns pantalons que no et desagraden, però no te'ls vols comprar. El venedor insisteix molt que te'ls compres ara mateix.

Venedor: *Pots donar arguments que els pantalons estan molt bé de preu, que te'n queden pocs, que tothom els té, que et queden bé, que són l'última moda, etc.*

Protagonista: *Pots dir que no t'agraden prou, que en tens uns de molt semblants, que t'ho vols pensar més, etc.*

SITUACIÓ 2

Un amic teu et convenç per anar a una festa on no coneixes a gaire gent. Al cap d'una estona, en un grup amb què estàs parlant, t'ofereixen un porro. Tu no vols fumar, però un d'ells t'hi insisteix força.

Noi de la festa: *Vas fumar i penses que les festes són per fumar i beure. No saps què li passa i li preguntes si és petit, li fa por o té problemes, etc.*

Protagonista: *Tens molt clar que no fumaràs amb desconeguts i no vols donar explicacions o altres motius, etc.*

SITUACIÓ 3

Uns companys et diuen d'anar a uns grans magatzems a robar un CD per divertir-vos, i de passada aconseguir bona música. Malgrat que ells insisteixen, tu creus que no ho hauries de fer.

Companys: *Podeu dir que teniu molta experiència, que mai us han enxampat, que és divertit, etc.*

Protagonista: *Encara que et costa negar-t'hi, no vols anar a robar. A tu ja et van enxampar una vegada i no vols tornar-ho a passar malament, tens por, etc.*

El meu futur

Tema: Canvis i projectes de vida, coneixement de les pròpies habilitats i presa de decisions de caire acadèmic i professional.

Cicle: 2n

Objectius:

- Valorar les possibilitats de decidir i construir un projecte de vida propi.
- Reconèixer les pròpies habilitats acadèmiques i professionals.
- Desenvolupar l'autoestima i la confiança en les pròpies possibilitats d'aprenentatge.
- Prendre consciència de les actituds que faciliten aconseguir els objectius personals.

Guió de la unitat:

1. Comentari col·lectiu a partir d'unes fotografies: fitxa "La vida canvia".
2. Comentari col·lectiu a partir d'un cas: "El futur de l'Andrea".
3. Treball individual i posada en comú: fitxa "Projectes de futur".

Indicacions:

- Aquest material pot ser complementari del treball sobre orientació acadèmica i professional que es plantegi en el centre per als alumnes de segon cicle d'ESO, sense substituir-lo.
- Al final de la unitat hi ha algunes propostes per a donar-li continuïtat.

Recursos:

- Fotocòpia per a cada alumne/a o transparència de la fitxa "La vida canvia".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "El futur de l'Andrea".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "El meu futur".

1

Comentari col·lectiu a partir d'unes fotografies: fitxa "La vida canvia"

Objectiu: Introduir el tema i reflexionar sobre els canvis al llarg de la vida.

Repartir la fitxa "La vida canvia" a cada alumne/a o posar la transparència. Comentar col·lectivament la pregunta que hi ha a la fitxa.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quina edat us sembla que té cada personatge?

Quins canvis hi ha entre una edat i una altra?

En què heu canviat més vosaltres respecte a fa tres anys?

Hi ha hagut canvis en la vostra vida? Com quins?

Com us imagineu en aquestes edats?

Què us agradaria fer durant els propers anys?

És important que en el debat es doni un espai per comentar els projectes de futur del nois i les noies.

2

Comentari col·lectiu a partir d'un cas: fitxa: "El futur de l'Andrea"

Objectiu: Treballar el raonament a partir de decisions de futur de caire acadèmic i professional.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Repartir la fitxa "El futur de l'Andrea". Llegir individualment o en veu alta el dilema.

El futur de l'Andrea

L'Andrea fa quart d'ESO. Sempre ha somiat estudiar la carrera d'Història a la Universitat. Les notes que ha tret fins ara, però, no són massa bones, i li fa por no sortir-se'n al Batxillerat. Algunes persones li han suggerit que seria millor que fes un Cicle Formatiu, cosa que suposaria renunciar al seu somni.

A la seva família ningú ha estudiat una carrera i també creuen que és millor que aprengui un ofici i es posi a buscar feina aviat.

**Quin consell li donaries a l'Andrea?
Per què?**

Després repassar la situació per assegurar-ne la comprensió, definint el problema en què es troba l'Andrea.

Deixar dos o cinc minuts perquè cadascú pensi i escrigui la seva pròpia resposta a les preguntes.

2. Formar parelles o petits grups per posar en comú el que han decidit.
3. Fer un debat col·lectiu a partir del cas.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quin consell li donaríeu a l'Andrea?

Quins avantatges/inconvenients té decidir fer el Batxillerat per a fer després Història?

Quins avantatges/inconvenients té decidir fer un cicle formatiu?

Heu tingut dubtes semblants? Els heu compartit?

Us heu parat a pensar què voldríeu fer?

3

Treball individual i posada en comú: fitxa “Projectes de futur”

Objectiu: Prendre consciència de les actituds personals que afavoreixen l'assoliment dels objectius que ens proposem.

Aquesta activitat té tres parts:

1. Repartir la fitxa “Projectes de futur”. Cada alumne/a ha d'omplir-la de forma individual.
2. Formar parelles, preferentment de companys entre els quals hi hagi confiança. Un a l'altre/a s'han d'explicar com els agradaria ser i estar al cap d'uns anys. No ho han de fer amb pessimisme ni plantejant situacions absolutament impossibles, sinó desitjos reals que voldrien aconseguir.
3. Posada en comú de les respostes i comentari sobre quines actituds afavoreixen l'assoliment dels objectius que ens proposem.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quan penseu en el futur, què és més important per a vosaltres: feina i estudis, família, amistats, aficions, etc.?

Us agradaria seguir estudiant molts anys?

Penseu tenir fills?

Voldríeu seguir vivint al mateix lloc?

Quin tipus de feina us agrada?

Com t'imagines d'aquí a cinc anys?

I d'aquí a vint?

Quins aspectes de la vostra manera de ser creieu que us poden ajudar en l'assoliment dels vostres projectes?

Hauríeu de canviar coses? Quines?

Altres possibilitats

Algunes de les activitats que suggerim per a donar continuïtat a la unitat són:

- Per encetar el tema, també es pot fer a partir de fotografies dels alumnes quan eren petits. Es pot introduir l'activitat amb una dinàmica en la que cada persona ha d'endevinar a qui correspon cada fotografia, i després comentar a nivell de grup els canvis a través del temps.
- Amb les fitxes de "*El meu futur*" es pot fer un mural i penjar-lo a la classe.
- Per parelles, preparar i enregistrar entrevistes entre els companys sobre el seu futur, simulant que fossin per a un reportatge sobre els interessos dels joves.
- També es pot parlar sobre com creuen que serà el món en el futur, per exemple d'aquí a uns cinquanta anys i d'aquí a cent.

La vida canvia

Observa les següents imatges i imagina que tens l'edat de cadascun dels personatges que hi apareixen.

1

2

3

4

Com t'imagines tu a l'edat d'aquests personatges?

El futur de l'Andrea

L'Andrea fa quart d'ESO. Sempre ha somiat estudiar la carrera d'Història a la Universitat. Les notes que ha tret fins ara, però, no són massa bones, i li fa por no sortir-se'n al Batxillerat. Algunes persones li han suggerit que seria millor que fes un Cicle Formatiu, cosa que suposaria renunciar al seu somni.

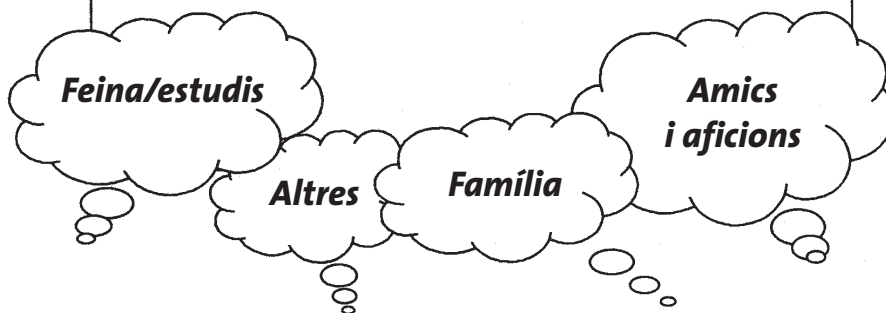
A la seva família ningú ha estudiat una carrera i també creuen que és millor que aprengui un ofici i es posi a buscar feina aviat.

**Quin consell li donaries a l'Andrea?
Per què?**

Projectes de futur

D'aquí a uns anys, m'agradaria...

En el següent quadre apunta:

- quins aspectes de la teva manera de ser creus que poden facilitar l'assoliment dels teus desitjos
- quins aspectes hauries de millorar

Aspectes positius	Aspectes que s'han de millorar
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Anota, si ho vols, dues coses que encara no tens prou aconseguides i que t'ajudarien a assolir els teus objectius. Què creus que hauries de fer?

T'estimo

Tema: Relacions afectives, valoració positiva d'aquestes relacions i anàlisi d'alguns conflictes en les relacions afectives.

Cicle: 2n

Objectius:

- Valorar la parella com una opció lliure i per viure-la positivament.
- Analitzar els problemes i les solucions que hi poden haver en les relacions afectives.
- Reflexionar sobre la importància de mantenir uns criteris bàsics en qualsevol relació afectiva.

Guió de la unitat:

1. Treball per grups i posada en comú: fitxes "Rima XXXI", "Estar enamorat", "Mentides" i "Si l'amor..."
2. Role-playing i posada en comú: problemes de parella.
3. Treball individual i posada en comú: fitxa "Pensa-t'ho".
4. Treball individual i posada en comú: fitxa "L'amor és/l'amor no és".

Indicacions:

- En aquesta unitat es parla sobretot de les relacions de parella i de com viure-les positivament. De totes maneres cal valorar en tot moment la parella com una opció, tenint en compte que no és l'única ni la més vàlida.
- És important que ningú es senti obligat a explicar coses personals; es pot parlar dels sentiments que s'han viscut i de solucions que s'han trobat a determinats problemes sense especificar ni les situacions concretes ni els noms o les persones que hi havia implicades.

Recursos:

- Fotocòpies de les fitxes "Rima XXXI", "Estar enamorat", "Mentides" i "Si l'amor..." per repartir a parts iguals entre els i les alumnes.
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "Pensa-t'ho".
- Fotocòpia per a cada alumne/a de la fitxa "L'amor és/l'amor no és".

El text de la fitxa "Rima XXXI" pertany a BECQUER, G.A. (1985) Rimas y leyendas. Madrid: Biblioteca EDAF.

El text de la fitxa "Estar enamorat" pertany a una publicació del Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya en col.laboració amb el Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat que porta per títol *Les primeres vegades*, 1998.

El text de la fitxa "Mentides" està extret de la secció *Tus preguntes de amor* de la Revista Bravo, juliol de 2000.

El text d'Antonio Gala de la fitxa "Si l'amor..." està extret de Soler, J. i Conangla, M. (2001) Donar temps a la vida. L'art de viure en plenitud. Barcelona: Edicions Pleniluni.

La fitxa "L'amor és/l'amor no és" està inspirada en una campanya contra la violència domèstica promoguda a la ciutat de Boston, USA, l'any 2001 ("Violence is not love").

1

Treball per grups i posada en comú: fitxes “Rima XXXI”, “Estar enamorat”, “Mentides” i “Si l’amor...”

Objectiu: Analitzar i reflexionar sobre diverses situacions que poden donar-se en les relacions de parella.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Fer grups de dues o tres persones, preferentment mixtes (nois i noies barrejats). Donar el mateix full de problemes de parella a tots els membres de cada grup, de manera que cada grup treballi un dels casos. L’activitat doncs, es tracta de fer una lectura conjunta i respondre a les preguntes que es proposen.

2. Després, posada en comú sobre el que s’ha treballat en cada grup.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Quina situació es descriu en el primer cas? I en els altres?

Quins sentiments s’hi posen en joc?

En tots els casos es viuen de la mateixa manera les relacions afectives?

T’has sentit identificat/da amb algun dels casos? Per què?

2

Role-playing i posada en comú: problemes de parella

Objectiu: Reflexionar sobre problemes de parella i practicar el diàleg en les relacions afectives.

Aquesta activitat consta de tres parts:

1. Formar grups de dues o tres persones. Cada grup es prepararà el diàleg d'una situació de parella en la que hi ha un problema que s'ha de resoldre parlant-ne. Poden aprofitar-se alguns dels casos que s'exposen en l'activitat anterior.
2. Dur a terme les dramatitzacions.
3. Posar en comú l'exercici del role-playing. Comentar aspectes referents als arguments utilitzats en cadascun dels casos i als sentiments que se'n desprenen.

Algunes possibles preguntes per animar el debat són:

Com us heu sentit els personatges?

Us ha estat difícil dur a terme la simulació?

Quins arguments ha donat el primer personatge? I el segon?

Creieu que parlar ha estat una bona solució pel vostre problema?

Quines solucions heu trobat? Hi estàveu els dos d'acord?

S'ha mantingut, durant la representació, una actitud de diàleg?

3

Treball individual i posada en comú: fitxa “Pensa-t’ho”

Objectiu: Establir algunes de les normes i criteris que s'han de respectar en totes les relacions afectives.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Repartir la fitxa “Pensa-t’ho”. Demanar als i a les alumnes que omplin el quadre individualment i el comentin amb un company/a.

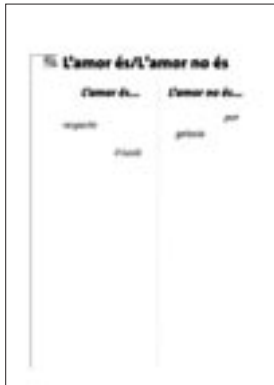
Es pot introduir l'activitat indicant que no tot val en les relacions afectives. Tant en els casos i en les representacions que s'han vist a través de les anteriors activitats com en molts altres casos que coneixen, es detecten comportaments que no s'han de tolerar i d'altres que ajuden a fer que una relació valgui la pena.

2. En acabat, es posa en comú amb tot el grup. S'hauria d'intentar arribar a algun acord respecte a les normes que tothom ha de respectar en una relació “les regles del joc”: respecte, llibertat, ganes, il·lusió, amicitat, fer coses originals i variades, evitar les rutines, fora baralles!, parlar les coses, decidir les coses de mutu acord, sorprendre a l'altre/a, etc.

4

Treball individual i posada en comú: fitxa “L’amor és/l’amor no és”

Objectiu: Reflexionar individualment sobre el sentit i el significat de l’amor.

Aquesta activitat consta de dues parts:

1. Es reparteix la fitxa “L’ amor és/ l’ amor no és” i es demana als i les alumnes que la responguin a nivell individual.
2. Després, es comenta a nivell de grup-classe.

Si es creu convenient, es pot fer un mural amb les definicions elaborades pels i les alumnes.

Rima XXXI

*Nuestra pasión fue un trágico sainete,
en cuya absurda fábula
lo cómico y lo grave confundidos
risas y llanto arrancan.*

*Pero fue lo peor de aquella historia,
que al fin de la jornada,
q ella tocaron lágrimas y risas .
¡y a mí sólo las lágrimas!*

BECQUER, G.A.

En quina situació creus que està pensant l'autor?

Quins sentiments desprén el poema?

T'has sentit alguna vegada d'aquesta manera?

Estar enamorat

*Disc la impressió
de tenir molt interès pel món.
Que la meua sensibilitat ha canviat.
És magnífic tenir una relació amb un altre i que duri.
Em sembla que comprenc millor els meus desigs.
que em conec millor,
que tinc menys dificultats per prendre decisions.
D'a més, em sento molt bé amb el meu cos.*

(Guillem)

En Guillem ens explica què sent quan està enamorat, què és el que més t'ha cridat l'atenció?

A què creus que es refereix quan diu "la meua sensibilitat ha canviat"?

Què ens passa quan ens enamorem d'una persona?

Mentides

¡Hola! Estoy saliendo con un chico desde hace tres meses. El problema es que él tiene novia y, claro, nosotros nos vemos a escondidas.

A mi no me parece justo, pero él me dice que me quiere y que tengo algo que ella no tiene.

Sin embargo, no es capaz de cortar con su novia.

¿Por qué no la deja?

María, València

- Quin problema té la Maria?

- Hi ha altres persones implicades? Quins problemes tenen?

- Quines alternatives té la Maria?

- Quin consell li donaries?

Si l'amor...

“Si el amor no es una ventana abierta por donde entra la luz y la alegría, no es nada. Si el amor no nos sirve para vivir, no es nada. Si en lugar de endulzarnos las penas que ya nos da la vida, nos las amarga, no es nada: peor que nada. Si por amor nos dedicamos a destrozarnos a una persona, a devorarla, no estamos en situación de exigirle que siga a nuestro lado.

El amor es una necesidad y un clamor. No es un trueque, sino una dádiva: un regalo recíproco que hay que agradecer siempre, aunque nos deje; una locura, porque no tiene propósito, ni útil, ni concreto; un viaje del que no es posible regresar jamás; una duda en la que no caben cálculos, ni comparaciones, ni exigencias; una incesante falta de certeza; una batalla íntima que ha de reñirse sonriendo día a día; una mar siempre recomenzada.

El amor no es cosa de dos mendigos que se piden limosna el uno al otro ... Sino de dos acaudalados que deciden compartir su riqueza, y que cada uno es un regalo para el otro, y se dan mutuamente gracias por el regalo ... Nadie debe dominar a quien ama. Si no son los dos soberanos, serán incapaces de amar”.

Antonio Gala

Què és el que t'ha semblat més interessant del que diu l'autor a través del seu text?

Tu, com l'autor, també opines que “el amor és una necesidad”?

A què creus que es refereix l'autor quan diu “si por amor nos dedicamos a destrozarnos a una persona, a devorarla...” o que “nadie debe dominar a quien ama”?

Pensa-t'ho

Ompliu el quadre següent pensant quines coses no han de passar mai en una relació. Digueu també les coses que són una opció personal i les que cal respectar sempre.

	No s'ha de fer mai EN CAP RELACIÓ	És una norma bàsica EN TOTES LES RELACIONS	És una opció personal DEPÈN DE CADA RELACIÓ
Fer-se regals molt sovint			
Tenir el mateix grup d'amics			
Obligar a prohibir			
Respectar-se			
Decidir les coses amb acords			
Compartir activitats en el temps lliure			
Mantenir relacions sexuals			
Estudiar junts			
Fer-se petons			
Insultar-se, agredir-se			
Ser sincers l'un amb l'altre			
Parlar d'allò que molesta a cadascú			

L'amor és/L'amor no és

L'amor és...

respecte

il·lusió

L'amor no és...

por

gelosia